គណៈកម្មាធិការអព្យាក្រឹត និងយុត្តិធម៌ ដើម្បីការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងត្រឹមត្រូវនៅកម្ពុជា

NEUTRAL AND IMPARTIAL COMMITTEE FOR FREE AND FAIR ELECTION IN CAMBODIA

និកហ្វិច/ NICFEC

ឯកសារបណ្តុះបណ្តាល

វិមជ្ឈការ

អភិបាលកិច្ចល្អ

រៀងដោយ និកហ្វិច
NICFEC

ឧបត្ថម្ភដោយ គណៈកម្មការសហគមន៍អឺរ៉ុប
EUROPEAN COMMISSION

354.968
DEC

មាតិកា

ទំព័រ

I. **កម្មវិធីសិក្ខាសាលា**

II. **គោលបំណងនៃ សិក្ខាសាលា** ១

III. **អត្ថន័យនៃវិមជ្ឈការ** ៣

១. អំណាច តួនាទី និងមុខងារ របស់ក្រុមប្រឹក្សា ឃុំ ,សង្កាត់ ៤

២. ចនាសម្ព័ន្ធរបស់ក្រុមប្រឹក្សា ឃុំ /សង្កាត់ ៦

៣. តួនាទី និងភារកិច្ចទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកចូលរួមនានា នៅក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ឃុំ /សង្កាត់ ៩

៤. ការកំណត់ទិសដៅសំរាប់វិមជ្ឈការ និងការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាល ឃុំ /សង្កាត់ ១២

៥. បណ្តាញគាំទ្រដល់ឃុំ /សង្កាត់ ១៤

៦. ប្រតិភូកម្មភារកិច្ច និងការទទួលខុសត្រូវ ១៦

IV. **អភិបាលកិច្ចល្អ** ១៨

១. ទិដ្ឋភាពទូទៅនៃអភិបាលកិច្ចល្អ ១៨

២. ការចូលរួម ២០

៣. នីតិរដ្ឋ ២២

៤. តម្លាភាព ២៤

៥. ការព្រមព្រៀងឯកភាពគ្នា ២៦

៦. សីលធម៌នៃអភិបាលកិច្ចល្អ ២៧

៧. ប្រសិទ្ធិភាព ២៨

៨. គណនេយ្យភាព ៣១

៩. ការឆ្លើយតប ៣៣

V. ការបញ្ជ្រាបយេនឌ័រទៅក្នុងស្រទាប់នៃសង្គម ៣៤

១. និយមន័យអំពីភេទ និង យេនឌ័រ ៣៧

២. តួនាទីយេនឌ័រ និងតំរូវការយេនឌ័រ ៣៨

៣. ការចូលរួមនិងការទទួលបានការប្រើប្រាស់ និងគ្រប់គ្រងលើធនធាន ៤២

៤. ការបញ្ជ្រាបយេនឌ័រទៅក្នុងកម្មវិធីផ្សេងៗ ៤២

៥. យុទ្ធសាស្ត្រ បញ្ជ្រាបយេនឌ័រ ៤៤

VI. ប្រសិទ្ធិភាពនៃការធ្វើការងារជាក្រុម ៤៨

១. ប្រសិទ្ធិភាពនៃការធ្វើការងារជាក្រុម ៤៨

២. ការមិនប្រកាន់និន្នាការនយោបាយ ៥១

៣. ការគោរពតួនាទី ភារកិច្ច និងកិច្ចសហការគ្នា ៥២

VII. ការអភិវឌ្ឍន៍ដែលមានការចូលរួមពីប្រជាពលរដ្ឋ ៥៣

១. ផលប្រយោជន៍នៃការចូលរួម ៥៤

២. ការជំរុញការចូលរួមរបស់សាធារណៈជន ៥៥

គោលបំណងនៃសិក្ខាសាលា

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាកំពុងអនុវត្តនយោបាយវិមជ្ឈការ ក្នុងគោលបំណងលើកកំពស់លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យអោយកាន់តែធំធាត់ រីកចំរើនតាំងពីថ្នាក់លើដល់ថ្នាក់មូលដ្ឋាន ដើម្បីរួមចំនែកអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសជាតិ ។ តាមរយៈនេះ រដ្ឋាភិបាលបានដាក់ជាគោលនយោបាយចតុកោណដែលក្នុងនោះ បានផ្តោតសំខាន់លើការអភិវឌ្ឍន៍ពីថ្នាក់មូលដ្ឋានឡើងទៅ។ កត្តាទាំងនេះទាមទារអោយមានការអនុវត្តតាមប្រពន្ធ័វិមជ្ឈការ និង អភិបាលកិច្ចល្អ តាំងពីថ្នាក់ជាតិរហូតដល់ថ្នាក់ភូមិ ឃុំ និងតំរូវអោយមានការចូលរួមយ៉ាងសកម្មពីសំណាក់ប្រជាពលរដ្ឋ ពិសេសអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានដែលជាអ្នកដឹកនាំសកម្មភាព ។
ហេតុដូច្នេះហើយអ្នក ទាំងអស់នោះត្រូវតែស្គាល់ អំពីតួនាទី ភារកិច្ច សារប្រយោជន៍ វិធីសាស្ត្រ និងចូលរួមយ៉ាងសកម្មដើម្បីអនុវត្តគោលការខាងលើរៀងខ្លួន។

ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី បើយើងខ្វះធនធានមនុស្ស ពិសេសខ្វះថ្នាក់ដឹកនាំល្អ ក៏ការអនុវត្តគ្មានប្រសិទ្ធិភាពដែរ ធនធានមនុស្សជាទ្រព្យយ៉ាងសំខាន់បំផុតសំរាប់ស្តារ និងអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេស ។ ស្ត្រីជាធនធានយ៉ាងសំខាន់ដែលកំណាប់នេះយើងបានបំភ្លេចចោល ហើយយើងតែងតែគិតថាស្ត្រីអសមត្ថភាព មិនអាចធ្វើការធំបាន ក្នុងនេះជាង៥០%នៃប្រជាជនកម្ពុជា ជាស្ត្រីដែលជាកំលាំងដ៏មុតស្រួចមិនអាចខ្វះបាន។

ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងកង្វះខាតផ្នែកធនធានខាងលើនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលក៏ដូចជាអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលបានខិតខំជំរុញអោយមានសមភាពផ្នែកយេនឌ័រ ដោយបញ្ជ្រាបពីតួនាទីរបស់ស្ត្រីក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ ។

ដោយមើលឃើញពីភាពចាំបាច់ទាំងនេះទើបគណៈកម្មាធិការ និកហ្វិច ដោយមានការឧបត្ថម្ភរបស់គណកម្មការសហគមន៍អឺរ៉ុបបានរៀបចំបើកសិក្ខាសាលាពង្រឹងចំណេះដឹង ស្តីអំពី វិមជ្ឈការ អភិបាលកិច្ចល្អ ការបញ្ជ្រាបយេនឌ័រទៅក្នុងស្រទាប់សង្គម ប្រសិទ្ធិភាពនៃការធ្វើការងារជាក្រុម និង ការអភិវឌ្ឍន៍ ដែលមានការចូលរួមពីប្រជាពលរដ្ឋ ដល់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ .សង្កាត់ និងស្ថាប័នពាក់ពន្ធ័ផ្សេងៗ ។

បន្ទាប់ពីបញ្ចប់វគ្គសិក្ខាសាលា យើងរំពឹងទុកថា សិក្ខាកាមនឹងទទួលបានចំណេះដឹង និងជំនាញមូលដ្ឋានអំពី :

¤ ស្គាល់អំពីអត្ថន័យនៃវិមជ្ឈការ

¤ ស្គាល់អំពីអត្ថន័យនៃវិមជ្ឈការ

¤ ស្គាល់អំពីតំលៃ ឬសារប្រយោជន៍វិមជ្ឈការ

¤ ស្គាល់អំពីតួនាទី និងភារកិច្ចរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ តួនាទីនិងភារកិច្ចរបស់ថ្នាក់ដឹកនាំសំខាន់ៗ និងតួនាទីរបស់

¤ អ្នកចូលរួមផ្សេងៗទៀត ក្នុងប្រពន្ធ័វិមជ្ឈការ

¤ យល់បានអំពីអំណាច តួនាទី និងមុខងាររបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ.សង្កាត់ និងអ្នកពាក់ពន្ធ័សំខាន់ៗមួយចំនួនទៀតក្នុងការអភិវឌ្ឍន៏

¤ ជំរុញទឹកចិត្តសិក្ខាកាមអោយមានភាពក្លាហានក្នុងការទាមទារអោយមានការគ្រប់គ្រងតាមប្រពន្ធ័វិមជ្ឈការ

¤ មានសមត្ថភាពក្នុងការអនុវត្តតាមប្រពន្ធ័វិមជ្ឈការ

¤ ចូលរួមអនុវត្តក្នុងប្រពន្ធ័វិមជ្ឈការ

¤ យល់អំពីទិដ្ឋភាពទូទៅនៃអភិបាលកិច្ចល្អ

¤ យល់អំពីតំលៃរឺសារសំខាន់នៃអភិបាលកិច្ចល្អ

¤ យល់អំពីតួនាទីរបស់អ្នកចូលរួមក្នុងអភិបាលកិច្ចល្អ

¤ ចូលរួមអនុវត្តតាមតួនាទីរៀងខ្លួន

¤ យល់អំពីអត្ថន័យយេនឌ័រ

¤ យល់អំពីតួនាទី និងតំរូវការយេនឌ័រ

¤ ធ្វើការបញ្ជ្រាបយេនឌ័រក្នុងកម្មវិធីផ្សេងៗ

¤ យល់អំពីប្រសិទ្ធិភាពនៃការធ្វើការងារជាក្រុម និងរួមគ្នាធ្វើការងារ ដោយឈរលើជំហរសមភាពយេនឌ័រ និងមិនប្រកាន់និន្នាការនយោបាយ

¤ យល់អំពីភាពចាំបាច់នៃតួនាទីរបស់ប្រជាពលរដ្ឋក្នុងការអភិវឌ្ឍន៏

¤ ផ្សព្វផ្សាយបន្តដល់ប្រជាពលរដ្ឋនៅតាមមូលដ្ឋាន

អត្ថន័យនៃវិមជ្ឈការ

វិមជ្ឈការមានន័យថា សិទ្ធិការទទួលខុសត្រូវ និងធនធានមួយចំនួនត្រូវបានផ្ទេរពីរដ្ឋាភិបាលថ្នាក់ជាតិទៅឱ្យក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ ដែលបានបោះឆ្នោត ជ្រើសរើសឡើងតាមលក្ខណៈលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ។

តើមានទិដ្ឋភាពសំខាន់ៗអ្វីខ្លះនៅក្នុងវិមជ្ឈការ ?

- ប្រជាពលរដ្ឋមានសិទ្ធិ បោះឆ្នោតជ្រើសរើសសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំ .សង្កាត់
- ប្រជាពលរដ្ឋត្រូវបានផ្តល់សិទ្ធិ និងការទទួលខុសត្រូវ ដើម្បីដើរតួនាទីយ៉ាងសកម្មក្នុងជីវភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋក្នុងឃុំ /សង្កាត់ និងដំណើរការអភិវឌ្ឍន៍មូលដ្ឋាន ។
- នៅទូទាំងប្រទេសកម្ពុជាមានឃុំ/សង្កាត់ទាំងអស់ចំនួន**១.៦២១** ដោយមានក្រុមប្រឹក្សាដែលបានបោះឆ្នោតជ្រើសរើសឡើង ។ ក្រុមប្រឹក្សាទាំងនេះតំណាងអោយប្រជាពលរដ្ឋនៅក្នុងឃុំ /សង្កាត់របស់ខ្លួន ។
- ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់មានអាណត្តិ ៥ ឆ្នាំ ។ បន្ទាប់មកនឹងមានការបោះឆ្នោតម្តងទៀត ។
- ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់ ត្រូវផ្តល់ការទទួលខុស និងភារកិច្ចជាច្រើន ។ ការទទួលខុសត្រូវ និងភារកិច្ចទាំងនេះ ខុសប្លែកទាំងស្រុងពីការទទួលខុសត្រូវ និងភារកិច្ចរបស់ឃុំ .សង្កាត់កាលពីមុន ។ ភារកិច្ចសំខាន់បំផុតរបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ គឺគាំទ្រការអភិវឌ្ឍន៍ឃុំ.សង្កាត់ និង សុខាមាលភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ។
- ក្នុងការបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួន សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់មានការទទួលខុសត្រូវ និងមានគណនេយ្យភាពទាំងស្រុងចំពោះប្រជាពលរដ្ឋរបស់ខ្លួន ។
- ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ត្រូវធានាថា សហគមន៍នៅមូលដ្ឋានចូលរួមយ៉ាងត្រឹមត្រូវនៅក្នុងដំណើរការធ្វើសេចក្តីសំរេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ ។ ការចូលរួមនេះជាការសំខាន់ណាស់ ពីព្រោះសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់នឹងធ្វើសេចក្តីសំរេចនានាដែលមានឥទ្ធិពលទៅលើជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋដូចជា សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាធ្វើសេចក្តីសំរេចលើការចំនាយធនធានដែល ក្រុមប្រឹក្សានេះមាន ។

- ដើម្បីអនុវត្តការកិច្ចរបស់ខ្លួន ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់ត្រូវមានធនធានហិរញ្ញវត្ថុ និងបុគ្គលិក របស់ខ្លួនផ្ទាល់ ដើម្បីគាំទ្រក្រុមប្រឹក្សារបស់ខ្លួន ។ ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ.សង្កាត់មានស្មៀនមួយរូបដែល ត្រូវតែងតាំងដោយក្រសួងមហាផ្ទៃ ។

១. អំណាច តួនាទី និងមុខងាររបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ,សង្កាត់

ច្បាប់ស្តីអំពីការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាល ឃុំ/សង្កាត់ មាត្រា ៤១ ចែងថា :
រដ្ឋបាលឃុំ /សង្កាត់ មានតួនាទីជំរុញ និងគាំពារអភិបាលកិច្ចល្អដោយចាត់ចែងប្រើប្រាស់ធនធានដែលមាន សំរាប់បំពេញសេចក្តីត្រូវការជាមូលដ្ឋានក្នុងឃុំ / សង្កាត់របស់ខ្លួន បំរើផលប្រយោជន៍របស់ប្រជាពលរដ្ឋ និងគោរពផលប្រយោជន៍ជាតិស្របតាមគោលនយោបាយរបស់រដ្ឋ ។

ផ្អែកតាមបទបញ្ញត្តិនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលឃុំ /សង្កាត់ ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ ត្រូវបានផ្តល់ជូននូវអំណាច តួនាទី និងមុខងារដូចខាងក្រោម :

+ អំណាច :

ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ ត្រូវបានផ្តល់ជូននូវអំណាចឱ្យគ្រប់គ្រង និងចាត់ចែងកិច្ចការក្នុងឃុំ/សង្កាត់ របស់ខ្លួន ។ ក្រុមប្រឹក្សានេះត្រូវបំរើផលប្រយោជន៍រួមរបស់ ឃុំ /សង្កាត់ ។

ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ មាន**អំណាចបញ្ញត្តិ** មានន័យថា ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់អាចសំរេចចេញដីកានៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌតួនាទី និងការទទួលខុសត្រូវដែលរដ្ឋបានប្រគល់អោយ ។ ដីកាមានអនុភាពអនុវត្តតែនៅក្នុងដែនដីរបស់ឃុំ.សង្កាត់ប៉ុណ្ណោះ ។ ដីកាមិនត្រូវផ្ទុយពីរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ច្បាប់ ព្រះរាជក្រិត្យ សន្ធិសញ្ញា និងអនុសញ្ញាអន្តរជាតិ ។ ប្រសិនបើដីកាណាមួយដែលផ្ទុយនឹងលិខិត បទដ្ឋានគតិយុត្តខាងលើនេះ ដីកានោះនឹងត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ ។ ក្រុមប្រឹក្សា ឃុំសង្កាត់មានអំណាចប្រតិបត្តិ មានន័យថា ក្រុមប្រឹក្សាមានសិទ្ធិអនុវត្តសេចក្តីសំរេចរបស់ខ្លួននៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌ តួនាទី និងការទទួលខុសត្រូវដែលច្បាប់បានប្រគល់ឱ្យ ។

✦ តួនាទី និងមុខងារ :

តួនាទីនិងការទទួលខុសត្រូវសំខាន់បំផុតរបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ គឺត្រូវជំរុញយ៉ាងសកម្ម នូវការអភិវឌ្ឍន៍ឃុំ /សង្កាត់ និងសុខាមាលភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ។ ក្រុមប្រឹក្សានេះ ត្រូវប្រើប្រាស់អោយបានត្រឹមត្រូវនូវធនធានដែលមានទាំងអស់ ក្រុមប្រឹក្សាត្រូវប្រើប្រាស់ ធនធានទាំងនោះដើម្បីបំរើអោយសេចក្តី ត្រូវការ របស់ឃុំ /សង្កាត់ និងរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ។

ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់ មានភារកិច្ចបំរើកិច្ចការមូលដ្ឋាន ។ ភារកិច្ចមួយចំនួនដូចជា :

- គ្រប់គ្រងសេវាសាធារណៈដែលចាំបាច់ និងធានាថាសេវាទាំងនេះដំណើរការល្អដូចជាការប្រមូលកាកសំណល់ និងសំរាមនៅក្នុងនៅក្នុងមូលដ្ឋាន.....។ល។
- ការពារបរិស្ថាន និងធនធានធម្មជាតិដូចជា ក្រុមប្រឹក្សាត្រូវជួយប្រជាពលរដ្ឋក្នុងការថែរក្សាទន្លេ និងបរិស្ថាននៅក្នុងភូមិស្ថានអោយបានល្អ និងមិនអោយទទួលរងការបំផ្លាញ ។
- ជំរុញការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមដូចជា ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ,សង្កាត់អាចសម្របសម្រួលកិច្ចសហប្រតិបត្តិការល្អជាមួយអង្គការសង្គមស៊ីវិល ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់អាចលើកទឹកចិត្តអោយពាណិជ្ជករ មករស់នៅ និងធ្វើអាជីវកម្មនៅក្នុងតំបន់របស់ខ្លួន ។
- លើកកំពស់ជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ដូចជាក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់ ត្រូវកសាងផែនការដើម្បីអនុវត្តអ្វីដែលប្រជាពលរដ្ឋមើលឃើញថា ជាសេចក្តីត្រូវការជាអទិភាពដូចជា បញ្ហាទឹកស្អាត ការអប់រំ ឬសុខភាព... ។ល។
- លើកកំពស់ការសណ្តោសប្រណី និងការយោគយល់ក្នុងចំណោមប្រជាពលរដ្ឋដូចជា ឃុំ /សង្កាត់ ត្រូវជួយដោះស្រាយជម្លោះដែលអាចកើតមានក្នុងចំណោមប្រជាពលរដ្ឋ ។
- រក្សាសន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ភារកិច្ចនេះត្រូវធ្វើឡើងទៅតាមរូបភាពអហិង្សា ។ ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ,សង្កាត់ មិនអាចបង្កើតកំម្លាំងនគរបាល ឬកងទ័ពទេ។

ក្រៅពីនេះ ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ,សង្កាត់មានភារកិច្ចដែលគាត់បំពេញក្នុងនាមរដ្ឋបាលថ្នាក់កណ្តាល ។ ភារកិច្ចបែបនេះហៅថា មុខងារជាភ្នាក់ងារ ដូចជាការចុះបញ្ជីអត្រានុកូលដ្ឋាននៅក្នុងឃុំ ,សង្កាត់ ។ ក្នុងករណី ដែលក្រុមប្រឹក្សាឃុំ,សង្កាត់បំពេញការងារក្នុងនាមរដ្ឋ ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ក៏ទទួលបានការគាំទ្រពីរដ្ឋផងដែរ ។ ឧទាហរណ៍ : ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ ,សង្កាត់ទទួលបានសម្ភារៈ ឬហិរញ្ញវត្ថុ និងការបណ្តុះបណ្តាល

ដើម្បី អនុវត្តភារកិច្ចទាំងនេះ ។

+ ព្រំដែននៃអំណាច

ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ អាចធ្វើសកម្មភាពបានតែនៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌអំណាច តួនាទី និងមុខងារ ដែលច្បាប់បានប្រគល់អោយតែប៉ុណ្ណោះ ។ មានន័យថា ក្រុមប្រឹក្សាមិនអាចធ្វើសកម្មភាពផ្ទុយនឹងគោលការណ៍ និងបទបញ្ជាដែលបានកំណត់ឡើង ដូចជា រដ្ឋធម្មនុញ្ញ ឬច្បាប់ជាតិ អនុក្រឹត្យ ឬប្រកាសនានាឡើយ ។ ចំពោះកិច្ចការមួយចំនួនដែលជាផលប្រយោជន៍របស់ជាតិ ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់ គ្មានអំណាចឡើយ ។ កិច្ចការទាំងនេះ ហួសពីការទទួលខុសត្រូវរបស់ឃុំ/សង្កាត់ ។ ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ គ្មានអំណាចក្នុងវិស័យ ដូចជា ព្រៃឈើ ប្រៃសណីយ៍ ការពារជាតិ សន្តិសុខ ជាតិ រូបិយវត្ថុ គោលនយោបាយ ការបរទេស និងគោលនយោបាយសារពើពន្ធ ។

២. រចនាសម្ព័ន្ធរបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់

ផ្អែកតាមបទបញ្ញតិនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលឃុំ /សង្កាត់ ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ មានរចនាសម្ព័ន្ធជាក់លាក់មួយ:

- ផ្អែកតាមទំហំរបស់តំបន់ និងចំនួនប្រជាពលរដ្ឋដែលកំពុងរស់នៅក្នុងឃុំ /សង្កាត់ ក្រុមប្រឹក្សាដែលមានសមាជិក ៥ ,៧, ៩, ១១ នាក់ ។ ចំនួនជាក់ស្តែងនៃសមាជិកក្រុមប្រឹក្សា ត្រូវកំនត់ដោយអនុក្រិត្យ ។
- ឃុំ /សង្កាត់នីមួយៗ មានមេឃុំ ឬចៅសង្កាត់ម្នាក់ ។ ស្ត្រី និងបុរសអាចត្រូវបានជ្រើសរើសអោយ ធ្វើជាមេឃុំ ឬចៅសង្កាត់ ។ មេឃុំ ចៅសង្កាត់ គឺជាប្រធានក្រុមប្រឹក្សាឃុំ .សង្កាត់ ។
- ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់នីមួយៗមានប្រធានមួយរូប ដែលហៅថាប្រធានក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់ ។ ប្រធានក្រុមប្រឹក្សានេះ ក៏ជាមេឃុំ ឬចៅសង្កាត់ផងដែរ ។
- មេឃុំ ឬចៅសង្កាត់ នឹងមានជំនួយការ ២នាក់ គឺជំទប់ទី ១ ឬចៅសង្កាត់រងទី ១ និងជំទប់ទី ២ ឬចៅសង្កាត់រងទី២ ។
- ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់នីមួយៗ ត្រូវរៀបចំជ្រើសរើស អោយមានមេភូមិម្នាក់សំរាប់ភូមិនីមួយៗ ក្នុងឃុំ /សង្កាត់របស់ខ្លួន ។ មេភូមិគឺជាបណ្តាញផ្លូវការរវាងភូមិ និងក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់ ។
- មេឃុំ ឬចៅសង្កាត់ក៏អាចតែងតាំងផងដែរនូវគណៈកម្មាធិការផ្តល់យោល់ ។ គណៈកម្មាធិការនេះជាមនុស្សមួយក្រុមដែលមានគ្នាមិនតិចជាង ៣នាក់ ហើយផ្តល់យោបល់ និងជំនួយឧបត្ថម្ភដល់ក្រុមប្រឹក្សាពីបញ្ហាជាក់លាក់នានា ។ សមាជិកគណៈកម្មាធិការនេះ អាចជាសមាជិកក្រុមប្រឹក្សា អាចជាប្រជា

ពលរដ្ឋផ្សេងទៀតដែលមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតផងដែរ ។ សមាជិកគណៈកម្មាធិការអាចជាស្ត្រី ឬបុរស ។ នៅពេលដែលសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាបំពេញការងារជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការ មេឃុំឬចៅសង្កាត់ត្រូវប្រឹងប្រែងអោយអស់លទ្ធភាពថាសមាសភាពរបស់គណៈកម្មាធិការនេះឆ្លុះបញ្ចាំងពីសមាសភាពនយោបាយនៅក្នុងក្រុមប្រឹក្សា ។

- ឃុំ /សង្កាត់ នីមួយៗមានស្មៀនមួយរូបដែលត្រូវបានតែងតាំង និងបំរើការងារនៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌរដ្ឋបាលក្រសួងក្រសួងមហាផ្ទៃ ។ ស្មៀនឃុំ /សង្កាត់ ទទួលខុសត្រូវចំពោះក្រុមប្រឹក្សាឃុំ.សង្កាត់ ។ នៅក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន ស្មៀនឃុំ /សង្កាត់ ត្រូវតែអព្យាក្រឹត និងមិនលំអៀង ។

- ប្រកាន់ឥរិយាបទអោយបានស្មើៗគ្នា ចំពោះប្រជាពលរដ្ឋទាំអស់នៅក្នុងឃុំ .សង្កាត់ សមាជិកក្រុមប្រឹក្សា និងក្រុមនយោបាយនៅក្នុងក្រុមប្រឹក្សា ឃុំ /សង្កាត់ ព្រមទាំងគណៈកម្មាធិការ ។ ប្រការនេះក៏មានន័យផងដែរថា ស្មៀនឃុំ /សង្កាត់ ត្រូវប្រកាន់ ឥរិយាបទអោយបានស្មើៗគ្នាចំពោះសមាជិកក្រុមប្រឹក្សា គ្រប់រូប ដោយមិនប្រកាន់គណបក្សនយោបាយ ។

- ក្រុមប្រឹក្សា ឃុំ.សង្កាត់ អាចផ្តល់ការងារដល់ បុគ្គលិកផ្សេងទៀត ដែលមិនស្ថិតនៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌរដ្ឋបាលផងដែរ ។ បុគ្គលិកទាំងនេះ ត្រូវជួយការងាររបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ.សង្កាត់ដោយផ្អែក លើតម្រូវការនិងសេចក្តីសំរេចចិត្តជាក់លាក់របស់ក្រុមប្រឹក្សា ។ ការងាររបស់បុគ្គលិក អាចត្រូវពន្យាពេលបន្ត ដោយផ្អែកទៅតាមសេចក្តីសំរេចចិត្តរបស់ក្រុមប្រឹក្សានៅអណត្តិបន្ទាប់ ។ ស្ត្រី និងបុរសអាចទទួលបានការងារជាបុគ្គលិករបស់ក្រុមប្រឹក្សា ឃុំ /សង្កាត់ ។

- ស្ត្រី និងបុរស អាចទទួលបានមុខតំណែងដូចដែលបានលើកឡើងខាងលើ ។

រចនាសម្ព័ន្ធ

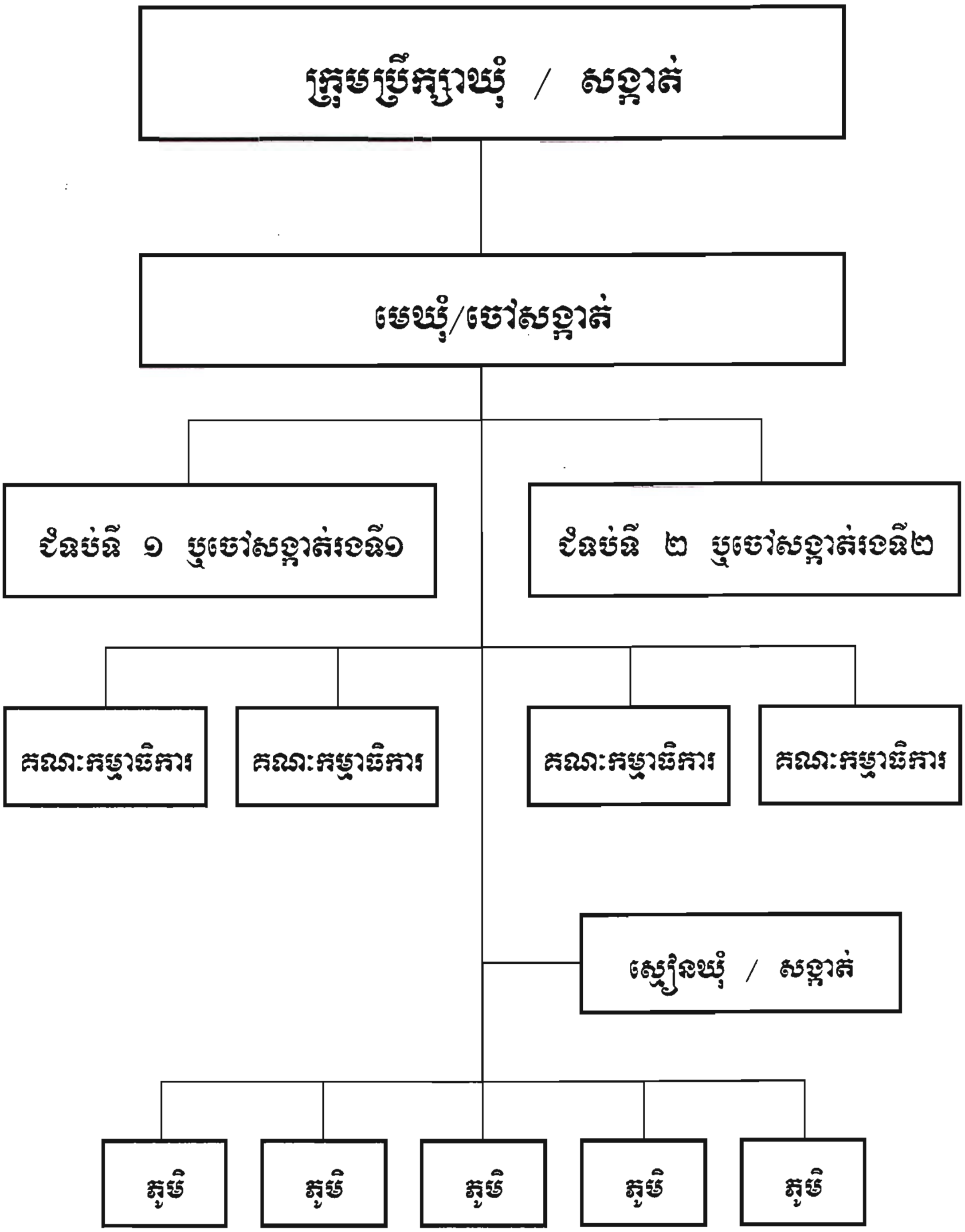
ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ / សង្កាត់
មេឃុំ/ចៅសង្កាត់
ជំទប់ទី ១ ឬចៅសង្កាត់រងទី១
ជំទប់ទី ២ ឬចៅសង្កាត់រងទី២
គណៈកម្មាធិការ
គណៈកម្មាធិការ
គណៈកម្មាធិការ
គណៈកម្មាធិការ
ស្មៀនឃុំ / សង្កាត់
ភូមិ
ភូមិ
ភូមិ
ភូមិ
ភូមិ

៣. តួនាទីនិងការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកចូលរួមនានានៅក្នុងការ អភិវឌ្ឍន៍ឃុំ សង្កាត់

៣.១. តួនាទីនិងការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកចូលរួមនានានៅក្នុងការ អភិវឌ្ឍន៍ឃុំ សង្កាត់

ក. សមាជិកក្រុមប្រឹក្សា ឃុំ សង្កាត់

* ធានាអោយបានថាក្រុមប្រឹក្សាប្រើប្រាស់ អំណាច តួនាទី និងមុខងារដូចមានចែង ក្នុងច្បាប់
* ចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រជុំរបស់ក្រុមប្រឹក្សា
* ធ្វើសហប្រតិបត្តិការជាមួយនឹងប្រជាពលរដ្ឋ។

ខ. មេឃុំ ចៅសង្កាត់

* ធានាអោយបានថា សេចក្តីសំរេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ.សង្កាត់ ត្រូវបានអនុវត្ត
* រាយការណ៍អំពីការបំពេញការងារប្រចាំខែជូនក្រុមប្រឹក្សា
* ផ្តល់យោបល់ និងជួយក្រុមប្រឹក្សាលើការងារកសាងផែនការហិរញ្ញវត្ថុ និងការអនុវត្តន៍ អំណាច តួនាទី និងមុខងារដោយក្រុមប្រឹក្សា ។
* ក្រុមប្រឹក្សាក៏អាចប្រគលភារកិច្ចផ្សេងទៀតដល់ មេឃុំ ឬចៅសង្កាត់ផងដែរ ។

គ. ប្រធានក្រុមប្រឹក្សា

* ធ្វើជាអធិបតីនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំរបស់ក្រុមប្រឹក្សា
* ធានាអោយបានថា ក្រុមប្រឹក្សាបានប្រជុំយ៉ាងហោចណាស់ម្តងក្នុងមួយខែ
* ធានាអោយបានថា កិច្ចប្រជុំត្រូវបានធ្វើឡើងស្របតាមបទបញ្ញត្តិសំរាប់កិច្ចប្រជុំ ។

ឃ. ជំទប់ទី១ ឬចៅសង្កាត់រងទី១

* បំពេញការងារជាមេឃុំ. ចៅសង្កាត់ ក្នុងករណីដែលមេឃុំ.ចៅសង្កាត់អវត្តមាន
* ជួយមេឃុំ .ចៅសង្កាត់លើការងារហិរញ្ញវត្ថុ និងសេដ្ឋកិច្ច
* មេឃុំ.ចៅសង្កាត់អាចប្រគល់ភារកិច្ចបន្ថែមទៀតដល់ជំទប់ទី១ ឬចៅសង្កាត់រងទី១ ។

ង. ជំទប់ទី២ ឬចៅង្កាត់រងទី២

* បំពេញការងារមេឃុំ ឬចៅសង្កាត់ ក្នុងករណីដែលមេឃុំ .ចៅសង្កាត់ និងជំទប់ទី១ ឬចៅ សង្កាត់រងទី១ អវត្តមាន

* ជួយមេឃុំ ,ចៅសង្កាត់លើការងារផ្នែករដ្ឋបាល សេវាសង្គមកិច្ច សេវាសាធារណៈ និង សណ្ដាប់ធ្នាប់សាធារណៈ
* មេឃុំ ឬចៅសង្កាត់អាចប្រគល់ភារកិច្ចបន្ថែមទៀតដល់ជំទប់ទី ២ ឬចៅសង្កាត់រងទី ២

ច_គណៈកម្មាធិការរបស់ក្រុមប្រឹក្សា

* ផ្ដល់យោបល់ និងជួយការងារជាក់លាក់ណាមួយរបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ,សង្កាត់ ដូចជាការ កសាងផែនការ និងថវិកា
* រាយការណ៍អំពីការវិវត្តន៍ការងារប្រចាំខែរបស់ខ្លួន
* ផ្ដល់យោបល់ពីវិធានការត្រូវអនុវត្ត ដែលពាក់ពន្ធ័ទៅនឹងការងារ ។

ឆ_មេភូមិ

* ផ្ដល់មតិ ឬធ្វើជាតំណាងរបស់ភូមិនៅក្នុងក្រុមប្រឹក្សា
* ធានាអោយមានការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមនៅក្នុងភូមិ
* ធានាសណ្ដាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ។

ជ_ ស្មៀនឃុំ,សង្កាត់

* ត្រូវយល់ថា ថ្វីត្បិតស្មៀនឃុំ/សង្កាត់ ជាបុគ្គលិកស្ថិតនៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌរដ្ឋបាលរបស់ក្រសួងមហាផ្ទៃ ក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែក្នុងការអនុវត្តន៍ការងារ ស្មៀនឃុំ/សង្កាត់ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមការដឹកនាំ របស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ ,សង្កាត់ ។
* ស្មៀនឃុំ/សង្កាត់ជាអ្នកជួយក្រុមប្រឹក្សា និងជាតំណាងអោយការបំពេញតួនាទី និងមុខងារ ស្របទៅតាមតំរូវការ ផ្នែកច្បាប់
* បំពេញការងាររដ្ឋបាល
* ប្រឹងប្រែងដើម្បីធានាថាសេចក្ដីសំរេច និងការអនុវត្តន៍សេចក្ដីសំរេចចិត្តរបស់ក្រុមប្រឹក្សា ស្របទៅនឹង លក្ខខណ្ឌច្បាប់
* ជួយក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់ក្នុងការរៀបចំ និងការអនុវត្តន៍កិច្ចប្រជុំរបស់ក្រុមប្រឹក្សា និង គណៈកម្មាធិការ
* ចូលរួមគ្រប់កិច្ចប្រជុំរបស់ក្រុមប្រឹក្សា ឬរបស់គណៈកម្មាធិការ លើកលែងតែបានទទួល ការអនុញ្ញាតិអោយអវត្តមានជាមុនពីក្រុមប្រឹក្សា ឬមេឃុំ ឬចៅសង្កាត់

* ផ្តល់យោបល់អោយមេឃុំ /ចៅសង្កាត់ អំពីលក្ខខណ្ឌ និងនីតិវិធីសំរាប់ជ្រើសរើសមេភូមិ
* ជួយដល់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ.សង្កាត់ ដើម្បីបង្កើតអោយមានក្តារខៀនបិទប្រកាសមួយឬច្រើនកន្លែងដែលសាធារណៈជន ទូទៅអាចទទួលបានពត៌មានយ៉ាងហោចណាស់នៅក្នុងកំឡុងពេលម៉ោងធ្វើការធម្មតា ។ បិទបង្ហាញសេចក្តីជូនដំណឹងទាំងអស់ដែលក្រុមប្រឹក្សាមានបំណងផ្សព្វផ្សាយ ដូចជា សេចក្តីសំរេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សា
* ជូនដំណឹងដល់អភិបាលខេត្ត /ក្រុងជាបន្ទាន់ ក្នុងករណីដែលក្រុមប្រឹក្សាបានសំរេចចាត់វិធានការវិន័យចំពោះសមាជិកក្រុមប្រឹក្សា ឬក៏បណ្តេញសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាណាម្នាក់
* ជូនដំណឹងជាបន្ទាន់ដល់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ និងមេឃុំ .ចៅសង្កាត់ពីកាលបរិច្ឆេទ និងឈ្មោះរបស់សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ថ្មី ដែលគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោតបានជ្រើសរើសចេញពីបញ្ជីបេក្ខជនមកជំនួសសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ដែលបានបាត់បង់ពីដំណែង ។

៣.២. តួនាទី និងការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកចូលរួមនានា និងស្ថាប័នសំខាន់ៗផ្សេងទៀត

សាធារណជនទូទៅ ស្ត្រី និងបុរស_ចាស់ និងក្មេង

* បោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ-សង្កាត់
* ចូលរួមនៅក្នុងកិច្ចការរបស់មេភូមិ និងឃុំ.សង្កាត់តាមរយៈនីតិវិធីដែលបានកំណត់ ដូចជានៅក្នុងដំណើរការកសាងផែនការអភិវឌ្ឍន៍
* ទាមទារពត៌មាន ការឆ្លើយតប និងការទទួលខុសត្រូវពីក្រុមប្រឹក្សាឃុំ.សង្កាត់
* បង់ពន្ធ និងថ្លៃឈ្នួលផ្សេងៗ អនុលោមទៅតាមលក្ខខ័ណ្ឌច្បាប់
* ចូលរួមក្នុងការពិនិត្យតាមដានការអនុវត្តន៍គំរោងអភិវឌ្ឍន៍ ។
* អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលនៅមូលដ្ឋាន និងសមាគមន៍ និងក្រុមសហគមន៍នៅមូលដ្ឋាន
* គៀងគរសហគមន៍មូលដ្ឋាន
* ជំរុញការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមរបស់សហគមន៍មូលដ្ឋាន
* ស្វែងរកការគាំទ្រចំពោះផលប្រយោជន៍របស់ប្រជាពលរដ្ឋ ដែលខ្លួនជាតំណាង

* ទំនាក់ទំនងជាមួយក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់លើការងារសំខាន់ៗ ទាក់ទងទៅនឹងការអភិវឌ្ឍន៍ភូមិ និងឃុំ .សង្កាត់ ។
* ធ្វើអោយ ប្រជាពលរដ្ឋមានការយល់ដឹងអំពីវិមជ្ឈការ និងការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលឃុំ/សង្កាត់ ។

វិស័យឯកជន ដូចជា សហគ្រិនមូលដ្ឋានជាដើម

* សហប្រតិបត្តិការជាមួយក្រុមប្រឹក្សាឃុំ .សង្កាត់ លើការងារទាក់ទងទៅនឹងការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋ-កិច្ច របស់ ឃុំ/សង្កាត់
* ជំរុញការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចរបស់ឃុំ-សង្កាត់
* ផ្តល់ឱកាសបំរើការងារដល់ប្រជាពលរដ្ឋ ។

សំនួរពិភាក្សាស្តីអំពីប្រពន្ធ័វិមជ្ឈការ

១- តើធាតុសំខាន់ៗ នៃប្រពន្ធ័វិមជ្ឈការមានអ្វីខ្លះ ?

២- តើតួនាទីសំខាន់ៗ ដែលក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់របស់អ្នកត្រូវបំពេញមានអ្វីខ្លះ ?

៣- តើការចូលរួមរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ និងសារៈសំខាន់របស់វាក្នុងប្រពន្ធ័វិមជ្ឈការមានអ្វីខ្លះ ?

៤- តើឃុំ សង្កាត់ ត្រូវធ្វើដូចម្តេចដើម្បីឱ្យការអភិវឌ្ឍន៍របស់ខ្លួនឆ្លើយតបទៅនឹងតំរូវការរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ?

៥- តើភារកិច្ចរបស់ អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងប្រពន្ធ័វិមជ្ឈការមានអ្វីខ្លះ ?

៤. ការកំណត់ទិសដៅសំរាប់វិមជ្ឈការ និងការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលឃុំសង្កាត់

វិមជ្ឈការ និងការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលឃុំ-សង្កាត់ មានទិសដៅជាច្រើន

ទិសដៅសំរាប់វិមជ្ឈការ និងការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលឃុំ /សង្កាត់ គឺ :

- ផ្តល់ឱកាសដល់ប្រជាជនសាមញ្ញអោយចូលរួមកាន់តែទូលំទូលាយនៅក្នុងការធ្វើសេចក្តីសំរេចចិត្ត ដែលមានផលប៉ះពាល់ទៅលើជីវភាពរស់នៅរបស់គាត់ និងនៅក្នុងការកំណត់អនាគតរបស់គាត់ ។
- លើកកំពស់លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ អភិបាលកិច្ចល្អ និងគុណភាពនៃជីវភាព រស់នៅ ។
- ធានាការអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយចីរភាព រួមមានផ្តល់សេវា ជាមូលដ្ឋានផងដែរ ។

៦ វិមជ្ឈការ គឺជាការផ្តល់ឱកាសជូនប្រជាពលរដ្ឋអោយចូលរួមកាន់តែទូលំទូលាយនៅក្នុងការធ្វើសេចក្តីសំរេចចិត្តផ្សេងៗ ដែលប៉ះពាល់មកលើជីវភាពរស់នៅរបស់ខ្លួន ។

ជាមួយនឹងប្រព័ន្ធអភិបាលកិច្ចមូលដ្ឋាននៅថ្នាក់ឃុំ/សង្កាត់ ប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូបមានសិទ្ធិ និងការទទួលខុសត្រូវក្នុងការដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់នៅក្នុងជីវភាពរបស់ឃុំ/សង្កាត់ និងដំណើរការអភិវឌ្ឍន៍មូលដ្ឋាន ។ ប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូបរួមមានស្ត្រី បុរស មនុស្សចាស់ ក្មេង មានសិទ្ធិបញ្ចេញមតិ និងរួមចំណែក ។ ប្រជាពលរដ្ឋមានសិទ្ធិបង្ហាញពីសេចក្តីត្រូវការ និងផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ហើយចូលរួមតាមរយៈនីតិវិធី និង យន្តការដែលបានកំណត់ ។

មានមធ្យោបាយជាច្រើន ដើម្បីអោយប្រជាពលរដ្ឋបានចូលរួម ។ ប្រជាពលរដ្ឋអាចបោះឆ្នោតជ្រើស រើសក្រុមប្រឹក្សាដែលគាត់គិតថាអាចតំណាងអោយផលប្រយោជន៍របស់គាត់បានប្រសើរបំផុត។ ប្រជាពលរដ្ឋ អាចបង្កើតទំនាក់ទំនងជាមួយសមាជិកក្រុមប្រឹក្សា ចំពោះការងារដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការអភិវឌ្ឍន៍ ឃុំ/សង្កាត់ ។ ប្រជាពលរដ្ឋអាចលើកឡើងពីបញ្ហា និងផលប្រយោជន៍របស់គាត់នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំរបស់ភូមិ ។ ប្រជាពលរដ្ឋ អាចពិនិត្យតាមដានការអនុវត្តន៍គំរោងនៅក្នុងមូលដ្ឋានរបស់គាត់ ។ ប្រជាពលរដ្ឋមានសិទ្ធិទាមទារពត៌មាន ពីក្រុមប្រឹក្សា ដែលគាត់អាចទៅកាន់សាលាឃុំ,សង្កាត់ដើម្បីទទួលពត៌មាន ។ ការលើកកំពស់ ការចូលរួម របស់ប្រជាពលរដ្ឋ គឺជាភារកិច្ចយ៉ាងសំខាន់របស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់ ។ ការចូលរួមនេះជួយអោយក្រុម ប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់ស្វែងយល់ពីសេចក្តីត្រូវការ និងផលប្រយោជន៍របស់ប្រជាពលរដ្ឋ ហើយបង្កើតកម្មវិធី ដើម្បីដោះស្រាយសេចក្តីត្រូវការទាំងនោះ ។ ប្រសិនបើប្រជាពលរដ្ឋបានចូលរួម ប្រជាពលរដ្ឋមានអារម្មណ៍ ថា នឹងមានការទទួលខុសត្រូវចំពោះការអភិវឌ្ឍន៍នៅក្នុងមូលដ្ឋានរបស់ខ្លួន។

៦ វិមជ្ឈការ ត្រូវបានគេយល់ឃើញថា ជាមធ្យោបាយដ៏មានប្រសិទ្ធិភាពក្នុងការជំរុញអភិបាលកិច្ចល្អ ។ អភិបាលកិច្ចល្អ គឺជាការអនុវត្តន៍ស្របទៅនឹងទិដ្ឋភាពសំខាន់ៗ ចំនួនបួន :

១. ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ និងសមាជិកក្រុមប្រឹក្សា ត្រូវដំណើរការអនុលោមទៅតាម ច្បាប់ ។ ច្បាប់បានបញ្ជាក់ពីអំណាច តួនាទី និងមុខងាររបស់ក្រុមប្រឹក្សា និងសមាជិករបស់ក្រុមប្រឹក្សាទាំងនោះ ។

២. ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ ត្រូវបោះឆ្នោតជ្រើសរើសឡើងតាមលក្ខណៈប្រជាធិបតេយ្យ ហើយត្រូវបានផ្តល់អំណាចជូនដោយប្រជាជននៅមូលដ្ឋាន ។ **ដូច្នេះអ្វីដែលក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ធ្វើ គឺត្រូវទទួលខុសត្រូវយ៉ាងពេញលេញចំពោះប្រជាពលរដ្ឋរបស់ខ្លួន ។** ប្រការនេះមានន័យថា ក្រុមប្រឹក្សា ត្រូវធ្វើផែនការណ៍អោយឆ្លើយតបទៅនឹងតំរូវការ

របស់ប្រជាពលរដ្ឋ ត្រូវផ្តល់ពត៌មានពីរបៀបប្រើប្រាស់ធនធានដែលខ្លួនមាន និងថាតើធនធានទាំងនេះពិតជាត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីបំរើអោយផលប្រយោជន៍របស់ប្រជាពលរដ្ឋដែរ ឬទេ? ។

៣. ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ ត្រូវមានតម្លាភាពនៅក្នុងការងារទាំងអស់ដែលគាត់បំពេញ។ ប្រការនេះមានន័យថា ក្រុមប្រឹក្សាមិនត្រូវបិទបាំងចំពោះសាធារណជនឡើយ ។ ក្រុមប្រឹក្សាត្រូវជំរាបជូនសាធារណជនពីកិច្ចការនានា ដែលខ្លួនបានពិភាក្សា ឬពីសេចក្តីសំរេចចិត្តដែលខ្លួនបានធ្វើ ។ ក្រុមប្រឹក្សាត្រូវជំរាបជូនសាធារណជន និងទទួលមតិដែលផ្តល់ជូនសំរាប់ផែនការអភិវឌ្ឍន៍ និងថវិកាផងដែរ ។ កំណត់ហេតុនៃការប្រជុំ និងសេចក្តីសំរេចចិត្តដែលអនុម័តដោយក្រុមប្រឹក្សា ត្រូវតែបិទផ្សាយនៅលើក្តារខៀន ។

៤. ការចូលរួម ដូចដែលយើងបានលើកឡើងខាងលើ គឺជាសមាសធាតុយ៉ាងសំខាន់មួយទៀតនៅក្នុងអភិបាលកិច្ចល្អ ។

ៜ ការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលឃុំ /សង្កាត់ គឺដើម្បីគាំទ្រការអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយចីរភាពរួមទាំងការផ្តល់សេវាជាមូលដ្ឋាន ។ តើត្រូវគាំទ្រដោយវិធីណា ?

ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ ដែលស្ថិតនៅជិតប្រជាពលរដ្ឋ និងមូលដ្ឋានរបស់ខ្លួន អាចដឹងបានច្រើនពីសេចក្តីត្រូវការរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ។ ក្រុមប្រឹក្សាអាចរៀបចំកម្មវិធី ដើម្បីកែលំអរជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ។ ដូច្នេះក្រុមប្រឹក្សាអាចប្រើប្រាស់ធនធានរបស់ខ្លួនយ៉ាងមានប្រសិទ្ធិភាព ។ ប្រជាពលរដ្ឋនៅមូលដ្ឋានអាចពិនិត្យមើលរបៀបប្រើប្រាស់ធនធានទាំងនោះពិតជាបំរើអោយផលប្រយោជន៍របស់ប្រជាពលរដ្ឋដែរ ឬទេ ? ។ ប្រសិនបើប្រជាពលរដ្ឋបានចូលរួមនៅក្នុងការកសាងផែនការរបស់គំរោងនៅក្នុងមូលដ្ឋានរបស់ខ្លួននោះគាត់នឹងមានអារម្មណ៍ថា មានការទទួលខុសត្រូវកាន់តែច្រើន ។

៥. បណ្តាញគាំទ្រដល់ឃុំ សង្កាត់

ការគ្រប់គ្រង រដ្ឋបាលឃុំ /សង្កាត់ គឺជាភារកិច្ចយ៉ាងលំបាក ។ ទោះជាយ៉ាងណា ក៏ដោយក៏ស្ថាប័ន និងអង្គការជាច្រើនកំពុងគាំទ្រក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់ ដែលនឹងធ្វើអោយវិមជ្ឈការទទួលបានជោគជ័យ ។

ថ្នាក់ជាតិ

- **គណៈកម្មាធិការជាតិគាំទ្រឃុំ សង្កាត់ (គ.ឃ.ស) :** គ.ឃ.ស ជាគណៈកម្មាធិការ នៅថ្នាក់ជាតិ ដែលមានសមាជិកជាន់ខ្ពស់មកពីក្រសួងផ្សេងៗ ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើង ជាពិសេស សំរាប់វិមជ្ឈការ ។ គណៈកម្មាធិការនេះមានការទទួលខុសត្រូវចំពោះការផ្តល់អនុសាសន៍ដល់ក្រសួងមហាផ្ទៃ និងរាជរដ្ឋាភិបាល ស្តីពីបញ្ហាសំខាន់ៗពាក់ព័ន្ធនឹងវិមជ្ឈការ និងការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលឃុំ សង្កាត់ ។
- **អនុគណៈកម្មការរបស់ គ.ឃ.ស :** នៅក្រោម គ.ឃ.ស មានអនុគណៈកម្មការជាច្រើនត្រូវបានបង្កើតឡើង ដែលត្រូវផ្តល់ការគាំទ្រនិងយោបល់ពីបញ្ហានានាពាក់ព័ន្ធនឹងអំណាច និងមុខងារ ការកសាងផែនការ និងការអភិវឌ្ឍន៍ កិច្ចការហិរញ្ញវត្ថុ ព្រំប្រទល់ និងនគររូបនីយកម្ម ព្រមទាំង ការបណ្តុះបណ្តាល និងការកសាងសមត្ថភាពរបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ,សង្កាត់ ។ អនុគណៈកម្មការ ទាំងនេះ ត្រូវគាំទ្រដោយក្រុមការងាររបស់ខ្លួន ។
- **នាយកដ្ឋានរដ្ឋបាល មូលដ្ឋាន :** គឺជាសេនាធិការចំពោះការងារទាំងអស់ពាក់ព័ន្ធនឹងវិមជ្ឈការ និងការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលឃុំ,សង្កាត់នៅក្នុងក្រសួងមហាផ្ទៃ ។ ឧទាហរណ៍ : នាយកដ្ឋានរដ្ឋបាលមូលដ្ឋានទទួលខុសត្រូវចំពោះការពិនិត្យតាមដាន ការវាយតម្លៃ រាយការណ៍ អំពីសមត្ថភាព និងធនធានរបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ និងមន្ត្រីដែលបានតែងតាំង ដូចជាស្មៀន ។ នាយកដ្ឋាន រដ្ឋបាលមូលដ្ឋានត្រូវធានាថា វិធានការត្រឹមត្រូវសំរាប់ការបណ្តុះបណ្តាល និងកសាងសមត្ថភាពដែលរួមមានការអប់រំសាធារណជនត្រូវបានអនុវត្ត ។
- **ក្រសួងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលៈ** ក្រសួងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ជួយក្នុងការរៀបចំគោលនយោបាយសំរាប់ វិមជ្ឈការ និងការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលឃុំ /សង្កាត់ ។
- **អង្គការម្ចាស់ជំនួយ អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលជាតិ និងអន្តរជាតិ :** មានការសន្យាដ៏ធំទូលាយក្នុងចំណោមអង្គការ ម្ចាស់ជំនួយ អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលជាតិ និងអន្តរជាតិជាច្រើនសំរាប់ដំណើរការវិជ្ឈការ និងការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលឃុំ/សង្កាត់ ។ ឧទាហរណ៍ : ជាក់ ស្តែងអង្គការទាំងនេះ នឹងគាំទ្រការ បណ្តុះបណ្តាល និងការកសាងសមត្ថភាព ។

ថ្នាក់ខេត្ត និងស្រុក

- **រដ្ឋបាល ខេត្ត ក្រុង និងមន្ទីរនានា :** ក្រសួងមហាផ្ទៃបានផ្តល់សិទ្ធិ និងការទទួលខុសត្រូវដល់អភិបាលខេត្ត/ក្រុង ដើម្បីគាំទ្រក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ និងដើម្បីត្រួតពិនិត្យប្រតិបត្តិការរបស់ ក្រុមប្រឹក្សា ។ អភិបាលខេត្ត /ក្រុងត្រូវធានាថាមន្ទីរនានាត្រូវផ្តល់ការគាំទ្រ និងការណែនាំ ដល់ ក្រុមប្រឹក្សា ។
- **អង្គភាពរដ្ឋបាលមូលដ្ឋាននៅថ្នាក់ខេត្ត/ក្រុង និងស្រុក/ខ័ណ្ឌ :** ក្រសួងមហាផ្ទៃនឹងបង្កើតអោយមានអង្គភាពរដ្ឋបាលមូលដ្ឋាននៅថ្នាក់ខេត្ត /ក្រុង និងស្រុក /ខ័ណ្ឌ ដែលត្រូវផ្តល់ការគាំទ្រដល់ក្រុមប្រឹក្សា ឃុំ/សង្កាត់ ។
- **រចនាសម្ព័ន្ធគាំទ្រពីកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍ និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល :** មានកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍ និង អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដែលមានសាខានៅថ្នាក់ស្រុកនិងខេត្ត ។
កម្មវិធី និងអង្គការទាំងនេះអាចគាំទ្រចំពោះការបណ្តុះបណ្តាល ឬការអប់រំសាធារណជនអំពីបញ្ហានានាពាក់ព័ន្ធនឹងក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់ ។

ថ្នាក់ឃុំ/សង្កាត់

- **ស្មៀនឃុំ,សង្កាត់ :** ស្មៀនត្រូវបានតែងតាំងដោយក្រសួងមហាផ្ទៃអោយជួយការងាររបស់ ឃុំ/សង្កាត់ និងធានានិរន្តភាពការងាររដ្ឋបាល ។
- **រចនាសម្ព័ន្ធ គាំទ្រពីកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍ អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលមូលដ្ឋានសមាគមន៍ និង ក្រុមសហគមន៍ :** អង្គការនៅមូលដ្ឋានអាចគាំទ្រក្រុមប្រឹក្សាឃុំ,សង្កាត់ក្នុងការគៀងគរសហគមន៍មូលដ្ឋាន ។

៦. ប្រតិភូកម្មភារកិច្ច និងការទទួលខុសត្រូវ :

ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ,សង្កាត់មានភារកិច្ចជាច្រើនដែលត្រូវបំពេញ។ ប្រសិនបើមានការធ្វើប្រតិភូកម្មភារកិច្ច និងការទទួលខុសត្រូវអោយអ្នកដទៃនោះ មនុស្សជាច្រើនអាចចូលរួមនៅក្នុងសកម្មភាពអភិវឌ្ឍន៍។ ប្រតិភូកម្មដែលមានលក្ខណៈប្រសើរនោះ គឺមានហេតុផលពីរយ៉ាង :

- ការងារជាច្រើនទៀតអាចត្រូវបំពេញដែលមានន័យថាការអភិវឌ្ឍន៍ជាវិជ្ជមាន កាន់តែច្រើនថែមទៀត កើតមានឡើងនៅក្នុងឃុំ ,សង្កាត់

- ប្រជាពលរដ្ឋកាន់តែច្រើន បានចូលរួមជាហេតុធ្វើអោយអ្នកទាំងនោះមានអារម្មណ៍ថាខ្លួនជាម្ចាស់ដំណើរការ ។

ប្រតិភូកម្មភារកិច្ចមិនមែនជាការងាយស្រួលឡើយ ព្រោះវាមិនគ្រាន់តែជាការផ្ទេរការងារដោយមិនបានពិចារណាល្អិតល្អន់នោះទេ ។ ប្រតិភូកម្ម គឺជាជំនាញមួយពិតប្រាកដដែលមនុស្សភាគច្រើនត្រូវរៀនសូត្រ ដើម្បីបំពេញការងារអោយកាន់តែប្រសើរ ។

តើត្រូវពិចារណាលើអ្វីខ្លះ ដើម្បីធានាអោយប្រតិភូកម្មប្រព្រឹត្តទៅល្អ ?

- កំណត់ភារកិច្ចអោយបាន ច្បាស់លាស់
  - តើភារកិច្ច ដែលលោកអ្នកពិតជាសុំអោយមនុស្សម្នាក់បំពេញមានអ្វីខ្លះ ?
  - តើទាមទារអោយមាន បទដ្ឋានអ្វី ?
  - តើលោក អ្នកបានផ្តល់ទៅអោយបុគ្គលនោះនូវពត៌មាន និងសម្ភារៈចាំបាច់ទាំងអស់ដើម្បីអោយពួកគេបំពេញការងារ ឬនៅ ?
  - កំណត់ពេលវេលាអោយបានច្បាស់លាស់ក្នុងការបំពេញការងារនោះអោយចប់ ។
- កំណត់អោយបានច្បាស់ពីអ្នកដែលត្រូវបំពេញភារកិច្ចនោះ
  - តើត្រូវការមនុស្សប៉ុន្មាននាក់ ដើម្បីបំពេញភារកិច្ចនោះ ?
  - តើត្រូវការចំណេះដឹង ជំនាញ ឬបទពិសោធន៍កំរិតណា ?
  - តើលោក អ្នកមានមនុស្សគ្រប់ចំនួន ដែលមានចំណេះដឹង បទពិសោធន៍ ឬជំនាញទៅតាមកំរិតដែលចង់បានដែរ ឬទេ ?
- ការត្រួតពិនិត្យ
  - តើនៅពេលណាដែលអ្នកទាំងនោះ ត្រូវរាយការណ៍ជូនលោក អ្នក ហើយរាយការណ៍ស្តីពីអ្វី ?
  - តើលោក អ្នកផ្តល់សេរីភាពអោយអ្នកទាំងនោះ ក្នុងការបំពេញការងារទៅតាមវិធីរបស់ខ្លួនក្នុងកំរិតណា ? ឬក៏លោក អ្នកចង់អោយពួកគេបំពេញការងារទៅតាមវិធីណាមួយផ្សេងទៀត ?
- ពិនិត្យមើលការយល់ដឹង
  - ធានាអោយបានថាបុគ្គលនោះដឹងយ៉ាងច្បាស់ពីអ្វីដែលត្រូវធ្វើ
  - អនុញ្ញាតិអោយពួកគេមានឱកាសសួរសំនួរ ។

អភិបាលកិច្ចល្អ

១. និដ្ឋភាពទូទៅនៃអភិបាលកិច្ច

យោងតាមមាត្រា ៤១ ជំពូកទី ៤ នៃច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលឃុំ/សង្កាត់ ចែងថា "រដ្ឋបាលឃុំ/សង្កាត់ មានតួនាទីជំរុញ និងគាំពារអភិបាលកិច្ចល្អ ដោយចាត់ចែងប្រើប្រាស់ធនធាននានាដែលមាន ប្រកបដោយចិរភាព សំរាប់បំពេញសេចក្តីត្រូវការជាមូលដ្ឋានក្នុងឃុំ សង្កាត់របស់ខ្លួន បំរើផលប្រយោជន៍រួមរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ និងគោរពផលប្រយោជន៍របស់ជាតិស្របតាមនយោបាយទូទៅរបស់រដ្ឋ ។

១.១. និយមន័យ

អភិបាលកិច្ចត្រូវបានគេអោយនិយមន័យផ្សេងៗ គ្នាជាច្រើន អាស្រ័យនឹងស្ថានភាពជាក់ស្តែង ។ ជាសាមញ្ញ អភិបាលកិច្ចមានន័យថា : គឺជាវិធីសាស្ត្រដែលរដ្ឋ ស្ថាប័ន អង្គភាព ប្រើប្រាស់ក្នុងការគ្រប់គ្រងសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងសន្តិសុខ ដើម្បីបំរើផលប្រយោជន៍រួមរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ។ ស្រដៀងគ្នានេះដែរ កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍សហប្រជាជាតិ (UNDP 1997) បានឱ្យនិយមន័យថា "អភិបាលកិច្ច ជាការប្រើប្រាស់អំណាចខាងនយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច និងរដ្ឋបាល ដើម្បីគ្រប់គ្រងកិច្ចការរបស់ប្រទេស" ។

១.២. គោលបំណងនៃអភិបាលកិច្ច

គោលបំណងនៃអភិបាលកិច្ច គឺដើម្បីគ្រប់គ្រងសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវិបត្តិទាំងឡាយ តាមមធ្យោបាយមួយដែលផ្តល់នូវផលប្រយោជន៍យ៉ាងច្រើនបំផុតដល់ប្រជាពលរដ្ឋ ។

ដើម្បីសំរេចបាននូវគោលបំណងខាងលើនេះ គេបានទទួលស្គាល់ជាទូទៅថា អភិបាលកិច្ច ទាមទារនូវការអភិវឌ្ឍន៍ធនធានមនុស្សប្រកបដោយនិរន្តរភាព ។ ចំនុចសំខាន់ៗ នៃការអភិវឌ្ឍន៍ធនធានមនុស្សប្រកបដោយនិរន្តរភាព មានដូចខាងក្រោម :

- ត្រូវមានសេវាថែទាំសុខភាពល្អសមស្រប និងគ្រប់គ្រាន់សំរាប់ប្រជាពលរដ្ឋទាំងអស់ ដើម្បីជួយឱ្យពួកគេមានសុខភាពមាំមួន និងអាយុយឺនយូរ ។ នេះជាកត្តាដែលអាចធ្វើអោយប្រជាពលរដ្ឋមានសុខាមាលភាព និងថាមពលគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីចូលរួមបានយ៉ាងពេញលេញនៅក្នុងសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម ។

- ត្រូវមានសេវាអប់រំល្អ សមស្រប និងគ្រប់គ្រាន់សំរាប់ប្រជាពលរដ្ឋទូទៅ ដើម្បីអោយពួកគេមានចំណេះដឹងនិងជំនាញពេញលេញក្នុងការបង្កើតឱកាសឪបានច្រើននិងសមស្របបំផុតសំរាប់ខ្លួន។

- ត្រូវបង្កើតឱកាសសំរាប់ប្រជាពលរដ្ឋទូទៅ ដើម្បីទទួលបាននូវផលប្រយោជន៍ពីសកម្មភាព សេដ្ឋកិច្ច និងមានការងារធ្វើដើម្បីរកប្រាក់ចំណូលគ្រប់គ្រាន់សំរាប់បំពេញតម្រូវការជាមូលដ្ឋាន ដូចជាស្បៀងអាហារ សំលៀក បំពាក់ ជំរកជាដើម សំរាប់ពួកគេផ្ទាល់ និងក្រុមគ្រួសាររបស់ពួកគេ ។

ចំនុចសំខាន់ទាំងបីខាងលើនេះ ត្រូវបានអនុវត្តតាមមធ្យោបាយដែលធានាបាននូវការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិប្រកបដោយនិរន្តរភាព និងការថែរក្សាបរិស្ថាន។

១.៣. តួអង្គសំខាន់ៗ ក្នុងអភិបាលកិច្ច

កាលពីមុនគេយល់ឃើញថាមានតែរដ្ឋាភិបាលមួយគត់ ដែលជាតួអង្គនៃអភិបាលកិច្ច ។ ប៉ុន្តែបច្ចុប្បន្ននេះ មានគំនិតថ្មីៗ ជាច្រើនបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ផ្នែកឯកជន និងអង្គការសង្គមស៊ីវិលផ្សេងៗទៀត ក៏បានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការគ្រប់គ្រងសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមកិច្ចរបស់ប្រទេសផងដែរ ។ ដូច្នេះ តួអង្គសំខាន់ក្នុងអភិបាលកិច្ចមានបី គឺ :

- រដ្ឋាភិបាល ជាតួអង្គសំខាន់ជាងគេ
- ផ្នែកឯកជន
- សង្គមស៊ីវិល

ឥទ្ធិពលនៃតួអង្គផ្នែកឯកជន និងសង្គមស៊ីវិល មានភាពខុសគ្នាពីប្រទេសមួយទៅប្រទេសមួយអាស្រ័យលើល័ក្ខខ័ណ្ឌមួយចំនួន ដូចជាប្រព័ន្ធនយោបាយ លក្ខណះអំណោយផលខាងធនធានធម្មជាតិ ប្រជាពលរដ្ឋ ទីតាំងភូមិសាស្ត្រ ប្រវត្តិសាស្ត្រ វប្បធម៌ និងកំរិតនៃការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច....។ល។

ជាក់ស្តែង នៅក្នុងប្រទេសខ្លះ ផ្នែកឯកជន និងសង្គមស៊ីវិលមានអំណាច និងវិសាលភាពយ៉ាងធំធេង ប៉ុន្តែប្រទេសមួយចំនួនផ្សេងទៀត ផ្នែកឯកជន និងសង្គមស៊ីវិលនេះមានអំណាចឱកាស និងឥទ្ធិពលតិចតួចទៅលើកិច្ចការប្រទេសជាតិ ។

១.៤. អភិបាលកិច្ចល្អ

អភិបាលកិច្ចជាវិធីសាស្ត្រ ឬមធ្យោបាយដែលរដ្ឋ ស្ថាប័ន អង្គភាព ប្រើប្រាស់ក្នុងការគ្រប់គ្រងសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងសន្តិសុខ ដើម្បីបំរើផលប្រយោជន៍រួមរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ដោយបំពេញបាននូវគោលការណ៍ទាំង ៨ ខាងក្រោមនេះ :

២. ការចូលរួម

ការចូលរួមក្នុងបរិបទអភិបាលកិច្ចល្អ សំដៅទៅលើការចូលរួមរបស់ប្រជាពលរដ្ឋទាំងបុរស និងស្ត្រី ក្នុងដំណើរការធ្វើសេចក្តីសំរេចចិត្តនោះ ។

សារៈសំខាន់នៃការចូលរួម គឺដើម្បីធានាថា ពត៌មានទាំងឡាយស្តីពីបញ្ហាតម្រូវការ និងបំណងប្រាថ្នា របស់ប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូប ត្រូវបានប្រមូល និងវិភាគបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ មុននឹងធ្វើការសំរេចចិត្ត ។

ជាទូទៅការចូលរួមធ្វើឡើងតាម ២របៀប គឺការចូលរួមដោយផ្ទាល់ និងការចូលរួមតាមរយៈអ្នកតំណាង។

២.១. ការចូលរួមដោយផ្ទាល់

ការចូលរួមដោយផ្ទាល់ មានន័យថា ជាការចូលរួមរបស់អ្នកពាក់ព័ន្ធគ្រប់រូបដោយខ្លួនឯង នៅក្នុងដំ ណើរការនៃការធ្វើការសំរេចចិត្ត និងការអនុវត្តន៍សេចក្តីសំរេចចិត្តនោះ ។

ការចូលរួមដោយផ្ទាល់ របស់ប្រជាពលរដ្ឋនៅក្នុងសកម្មភាពអភិវឌ្ឍន៏ឃុំ/សង្កាត់ ដូចជា :

+ ការប្រជុំនៅ ថ្នាក់ភូមិ ក្នុងជំហ៊ានទី២ និងជំហ៊ានទី១១ នៃដំណើរការកសាងផែនការអភិវឌ្ឍន៍ ឬកម្មវិធីវិនិយោគ បីឆ្នាំ រំកិលឃុំ សង្កាត់ ។
+ ការកំណត់ ទីតាំងគំរោង
+ ការសិក្សា ផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន
+ ការសិក្សា ដីធ្លី
+ ការប្រជុំដេញថ្លៃ គំរោង
+ ការតាមដានត្រួតពិនិត្យលើការអនុវត្តន៏កិច្ចសន្យាឃុំ សង្កាត់
+ ការប្រជុំរបស់ គណៈកម្មការគ្រប់គ្រងគំរោង
+ ការផ្តល់ពត៌មាននានា ជុំវិញការអនុវត្តន៏គំរោង....... ។ល ។

ការចូលរួមជាកំលាំងពលកម្ម និងធនធានរបស់ប្រជាពលរដ្ឋនៅក្នុងសកម្មភាពអភិវឌ្ឍន៏ឃុំ/សង្កាត់ របស់ខ្លួន ក៏ចាត់ទុកជាការចូលរួមដោយផ្ទាល់ដែរ ។

២.២. ការចូលរួមតាមរយៈអ្នកតំណាង

ការចូលរួមតាមរយៈអ្នកតំណាងមានន័យថា អ្នកតំណាងរបស់ប្រជាពលរដ្ឋចូលរួមក្នុងដំណើរការនៃ ការសំរេចចិត្ត និងការអនុវត្តន៍សេចក្តីសំរេចនោះ ។

អ្នកតំណាងត្រូវតែបំពេញតួនាទីជាអ្នកតំណាងអោយឆន្ទៈ និងផលប្រយោជន៏ប្រជាពលរដ្ឋដែលខ្លួនតំណាងអោយ ។

អ្នកតំណាងអោយប្រជាពលរដ្ឋ អាចត្រូវបានជ្រើសរើស តាមវិធីផ្សេងៗទៅតាមលក្ខណះ និងស្ថានភាពជាក់ស្តែង ដូចជា :

. ការតែងតាំង

. ការព្រមព្រៀងឯកភាពគ្នា

. ការបោះឆ្នោត

. ទំនៀមទំលាប់ ប្រពៃណី.......។ល។

ខាងក្រោមនេះ គឺជាអ្នកតំណាងរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ដែលចូលរួមនៅក្នុងសកម្មភាពអភិវឌ្ឍន៍ឃុំសង្កាត់ ដូចជា :

. ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ ,សង្កាត់

. គណៈកម្មាធិការកសាងផែនការ និងថវិកា

. គណៈកម្មការលទ្ធកម្ម

. គណៈកម្មការ គ្រប់គ្រងគំរោង

. គណៈកម្មាធិការទទួលបន្ទុកកិច្ចការនារី និងកុមារ

. ក្រុមប្រើប្រាស់ និងថែទាំលទ្ធផលគំរោង

. គណៈកម្មការធនធានធម្មជាតិ

. អង្គការសហគមន៏មូលដ្ឋាន......។ល។

ក្នុងការជ្រើសរើសអ្នកតំណាង ត្រូវពិចារណាមួយចំនួនដូចខាងក្រោម :

- មានលក្ខណៈសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ ហើយមានសមត្ថភាព និងលទ្ធភាពអាចបំពេញតួនាទីជាអ្នកតំណាងបាន ។
- ជាអ្នកតំណាងពិតប្រាកដឱ្យក្រុមជាក់លាក់ណាមួយ ។
- ជ្រើសរើស ឬតែងតាំងអ្នកតំណាងទៅតាមនីតិវិធីដែលសមស្របទៅនឹងស្ថានភាពជាក់ស្តែង ។
- កំនត់ តួនាទី និងការទទួលខុសត្រូវអោយបាន ច្បាស់លាស់ ។

- មានផែនការការងារច្បាស់លាស់ ។
- មាននីតិវិធី ផ្លាស់ប្តូរសមាជិកអ្នកតំណាងច្បាស់លាស់ ។
- មានកម្មវិធីពង្រឹង សមត្ថភាព និងការគាំទ្រជាប្រចាំដល់អ្នកតំណាង ។

២.៣. វិធីសាស្ត្រដើម្បីជំរុញ ការចូលរួម

ដើម្បីជំរុញឱ្យសកម្មភាពចូលរួមកាន់តែមានភាពប្រសើរឡើង និងដើម្បីធានាឱ្យប្រជាពលរដ្ឋ និងអ្នកតំណាងរបស់ប្រជាពលរដ្ឋមានឱកាសចូលរួមយ៉ាងពេញលេញ ជាពិសេសតំណាងក្រុមអ្នកក្រីក្រ និងក្រុមងាយរងគ្រោះ ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់គួរពិចារណាលើចំនុចមួយចំនួន ដូចខាងក្រោម :

- ផ្សព្វផ្សាយដល់ប្រជាពលរដ្ឋ អំពីសារៈសំខាន់ និងភាពចាំបាច់នៃការចូលរួមរបស់ពួកគេ
- ផ្សព្វផ្សាយពត៌មានស្តីពីកិច្ចប្រជុំ និងពត៌មានផ្សេងៗ អោយបានទូលំទូលាយដល់ប្រជាពលរដ្ឋ
- កំនត់ពេលវេលា និងទីកន្លែងប្រជុំអោយបានសមស្រប
- បង្កបរិយាកាសនៃការប្រជុំឱ្យមានលក្ខណះជាចំហ មានការចូលរួមយ៉ាងផុសផុល និងសប្បាយរីករាយ
- រៀបចំទីកន្លែងប្រជុំ ប្រកបដោយផាសុខភាព
- រៀបចំអោយមានប្រព័ន្ធទទួល និងផ្តល់ពត៌មានដែលមានលក្ខណះងាយៗ និងអាចទទួលបាន
- បង្កើតទំនាក់ទំនងល្អ និងស្និតស្នាលជាមួយប្រជាពលរដ្ឋ ។

៣.នីតិរដ្ឋ

នីតិរដ្ឋក្នុងន័យអភិបាលកិច្ចល្អ ទាមទារអោយមានឯកសារក្របខ័ណ្ឌច្បាប់គ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីបំរើ និងការពារផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ហើយច្បាប់ទាំងនោះត្រូវតែបានអនុវត្តដោយមិនលំអៀង ។ លើសពីនេះទៀត ច្បាប់ទាំងនោះត្រូវតែការពារសិទ្ធិមនុស្ស ជាពិសេសក្រុមងាយរងគ្រោះ ឬក្រុមភាគតិច ។

ដូច្នេះត្រូវមានប្រព័ន្ធតុលាការឯករាជ្យ និងយុត្តិធម៌ និងសមត្ថកិច្ចពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ដោយមិនលំ អៀង និងមិនពុករលួយ ។

នីតិរដ្ឋក្នុងន័យ អភិបាលកិច្ចល្អ ផ្តោតជាសំខាន់ទៅលើ :

- ឯកសារ ក្របខ័ណ្ឌច្បាប់
- ការអនុវត្តន៍ច្បាប់ ដោយមិនលំអៀង
- ការការពារ សិទ្ធិមនុស្ស

- តុលាការឯករាជ្យ និងយុត្តិធម៌
- សមត្ថកិច្ចពង្រឹង ការអនុវត្តន៍ច្បាប់ដោយមិនលំអៀង និងមិនពុករលួយ ។

៣.១. ឯកសារក្របខ័ណ្ឌច្បាប់

ឯកសារក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ គឺជាលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិ ដែលរួមមានច្បាប់ អនុក្រឹត ប្រកាស សេចក្តីសំរេច សេចក្តីនែនាំ ដីកា និងលិខិតបទដ្ឋាននានា ។

ឯកសារក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ មួយចំនួន ដែលទាក់ទងនឹងការបំពេញការងាររបស់ប្រឹក្សាឃុំ .សង្កាត់ រួមមាន :

- ច្បាប់ស្តីពី ការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលឃុំ /សង្កាត់
- អនុក្រឹត្យស្តីពីមូលនិធិឃុំ សង្កាត់
- ប្រកាសស្តីពីការកសាងផែនការអភិវឌ្ឍន៏ឃុំ សង្កាត់
- ប្រកាសស្តីពីការងារលទ្ធកម្មឃុំ/សង្កាត់
- សេចក្តីសំរេច ស្តីពី ការដាក់អោយប្រើប្រាស់សៀវភៅណែនាំ ស្តីពីការអនុវត្តន៍គំរោងមូលនិធិឃុំ សង្កាត់.......។ល។

៣.២. ការអនុវត្តន៍ច្បាប់ ដោយមិនលំអៀង

ឯកសារក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ ត្រូវបានដាក់ឱ្យប្រើប្រាស់ជាបន្តបន្ទាប់ ។ រាល់ការអនុវត្តន៏ ត្រូវតែធ្វើឡើងដោយសមស្របតាមឯកសារក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ទាំងនោះយ៉ាងពេញលេញ ត្រឹមត្រូវ យុត្តិធម៌ និងមិនលំអៀង ។

ឧទាហរណ៏: ការតែងតាំងសមាជិកគណៈកម្មការនានា ការជ្រើសរើសទីតាំងគំរោង ការអនុវត្តន៍កិច្ចលទ្ធកម្ម ការអនុវត្តន៏គំរោងឃុំ,សង្កាត់ ជាដើម ត្រូវតែធ្វើឡើងទៅតាមគោលការណ៏ណែនាំដែលបានកំនត់ ។

៣.៣. ការការពារសិទ្ធិមនុស្ស

សិទ្ធិមនុស្ស គឺជាសេចក្តីត្រូវការចាំបាច់របស់មនុស្សគ្រប់ៗរូប ដែលមានតាំងពីកំណើត ដើម្បីទាមទារ នូវអ្វីៗ ដែលធ្វើអោយមនុស្សរស់នៅប្រកបដោយវិចារណញ្ញាណ និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ។

នៅក្នុងសេចក្តីប្រកាស ស្តីពីការកសាងផែនការអភិវឌ្ឍន៏ឃុំ /សង្កាត់បានចែងអំពីនីតិវិធីដើម្បីធានាឱ្យមានការចូលរួមរបស់ក្រុមជនជាតិដើមភាគតិច ឬស្ត្រី និងក្រុមជនងាយរងគ្រោះ ។ ជាមួយគ្នានោះដែរ ការបញ្ជ្រាបយេនឌ័រនៅក្នុងដំណើរការរៀបចំកម្មវិធីវិនិយោគបីឆ្នាំរំកិល ឃុំ/សង្កាត់ ត្រូវបានគេលើកមកពិចារណាជាពិសេសផងដែរ ។

នៅក្នុងសៀវភៅណែនាំ ស្តីពីការអនុវត្តន៍គំរោងមូលនិធិឃុំ/សង្កាត់ បានចែងយ៉ាងច្បាស់អំពីនីតិវិធី នៃការសិក្សាដីធ្លី ដែលក្នុងនោះបានផ្តល់សិទ្ធិដល់ម្ចាស់ដី ក្នុងការសំរេចផ្តល់ ឬមិនផ្តល់ដី និងទ្រព្យសម្បត្តិ របស់ខ្លួនទៅអោយគំរោង ដោយគ្មានសំណងទូទាត់ ។

៣.៤. តុលាការឯករាជ្យ និងយុត្តិធម៌

ជាទូទៅក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់តែងតែប្រឈមមុខនឹងបញ្ហាដែលកើតឡើងក្នុងមូលដ្ឋានរបស់ខ្លួន ។ បញ្ហាទាំងនោះមានដូចជា ជម្លោះដីធ្លី អំពីហឹង្សាក្នុងគ្រួសារឬជម្លោះជាច្រើនរូបភាពផ្សេងទៀត ។

ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ជាអ្នកដែលចូលរួមសំរុះសំរួលនូវរាល់បញ្ហាជម្លោះទាំងនោះដំបូងគេ។ បើករណី ជម្លោះនោះមិនអាចសំរុះសំរួលបាន ជម្លោះនោះ ត្រូវដោះស្រាយតាមនីតិវិធីតុលាការ ។

តុលាការមានតួនាទីកាត់ក្តីជម្លោះនោះ ដោយយុត្តិធមិ និងមិនលំអៀង ។ ដូច្នេះ តុលាការឯករាជ្យ និងយុត្តិធមិ ជាយន្តការស្នូលមួយ ក្នុងការជំរុញអោយមានការគោរព និងអនុវត្តច្បាប់ ។

៣.៥. សមត្ថកិច្ចពង្រឹង ការអនុវត្តន៍ច្បាប់ មិនលំអៀង និងមិនពុករលួយ

ជាការពិតណាស់ ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ,សង្កាត់ មានតួនាទីត្រឹមតែធ្វើការសំរុះសំរួល និងរាយការណ៍ទៅ សមត្ថកិច្ចទទួលខុសត្រូវអំពីបញ្ហា ឬជម្លោះដែលកើតឡើង ។ សមត្ថកិច្ចទទួលខុសត្រូវអនុវត្តច្បាប់ ដោយមិន លំអៀង និងមិនពុករលួយ គឺជាការរួមចំណែកយ៉ាងខ្លាំង ក្នុងអភិបាលកិច្ចល្អ ។

៤. តម្លាភាព

តម្លាភាពក្នុងន័យអភិបាលកិច្ចល្អ មានន័យថា រាល់ការសំរេចចិត្ត និងការអនុវត្តន៍សេចក្តីសំរេចចិត្ត នោះត្រូវធ្វើឡើង :

. ដោយអនុលោមទៅតាម ច្បាប់ និងបទបញ្ញត្តិនានា ។

. ពត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹងការសំរេចចិត្ត និងការអនុវត្តន៍សេចក្តីសំរេចចិត្ត ត្រូវផ្សព្វផ្សាយជាចំហរ តាម រយៈប្រព័ន្ធសមស្រប និងអាចស្វែងរកបាន ជាពិសេសចំពោះអ្នកដែលទទួលរងគ្រោះនូវផលប៉ះពាល់ពីការសំ រេចចិត្ត និងការអនុវត្តន៍សេចក្តីសំរេចចិត្តទាំងនោះ ។

. ពត៌មានទាំងនោះត្រូវតែមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ និងងាយយល់ ។

ឧទាហរណ៍១ : រាល់ការធ្វើសេចក្តីសំរេចចិត្តរបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ,សង្កាត់ ត្រូវបានអនុលោម តាមបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុង ដូចជា :

- ប្រជុំយ៉ាងតិចម្តងក្នុង ១ខែ និងអាចមានការប្រជុំពិសេសថែមទៀត

- រាល់កិច្ចប្រជុំត្រូវធ្វើឡើងជាសាធារណៈ

- សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំ .សង្កាត់ត្រូវបានអញ្ជើញរយៈពេល បីថៃមុនពេលប្រជុំ ។

- កម្មវិធីប្រជុំរបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់ត្រូវផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ ដល់ប្រជាពលរដ្ឋនៅក្នុងឃុំ/ សង្កាត់របស់ខ្លួន ។

- របៀបវារៈប្រជុំត្រូវបានរៀបចំជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ ។ សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ និងប្រជាពលរដ្ឋ អាចស្នើសុំបន្ថែមចំណុចផ្សេងៗ ទៅក្នុងរបៀបវារៈនេះ ។

- ស្មៀនឃុំ សង្កាត់ និងអ្នកចូលរួមផ្សេងៗទៀត ដែលមិនមែនជាសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំ .សង្កាត់មានសិទ្ធិបញ្ចេញមតិដោយសេរី ប៉ុន្តែពុំមានសិទ្ធិសំរេចនោះទេ ។

- រាល់ការសំរេចចិត្តរបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់ត្រូវផ្អែកតាមមតិភាគច្រើនដាច់ខាត ។

- រាល់ការសំរេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ.សង្កាត់ត្រូវកត់ត្រានៅក្នុងកំណត់ហេតុប្រជុំនិងត្រូវផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ ។

ឧទាហរណ៍២ : កិច្ចលទ្ធកម្មគំរោងមូលនិធិឃុំ /សង្កាត់ ត្រូវធ្វើឡើងតាមនីតិវិធីដែលមានចែងនៅក្នុង សៀវភៅណែនាំស្តីអំពីការអនុវត្តន៍គំរោងមូលនិធិឃុំ /សង្កាត់ ដូចជា :

- គណៈកម្មការលទ្ធកម្ម ត្រូវបានបង្កើតឡើង និងបំពេញមុខងារស្របតាមការណែនាំ

- ឯកសារពាក់ព័ន្ធនឹងការដេញថ្លៃ ត្រូវផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ

- កិច្ចប្រជុំលទ្ធកម្មត្រូវរៀបចំឡើងជាសាធារណៈ

- លទ្ធផលនៃការដេញថ្លៃ ត្រូវប្រកាសជាសាធារណៈ ។

ឧទាហរណ៍៣ : ការប្រើប្រាស់ថវិកាមូលនិធិឃុំ /សង្កាត់ ត្រូវអនុវត្តទៅតាមគោលការណ៍ណែនាំដូចជា :

- ត្រូវរៀបចំគំរោងថវិកាប្រចាំឆ្នាំ ដោយមានការចូលរួម

- ត្រូវអនុវត្តចំណាយ ចំណូលទៅតាមនីតិវិធីដែលបានកំណត់

- ត្រូវចុះបញ្ជីការគណនេយ្យឱ្យបានច្បាស់លាស់

- ត្រូវធ្វើការផ្សព្វផ្សាយរបាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុជាសាធារណៈ ។

៥. ការព្រមព្រៀងឯកភាពគ្នា

ការព្រមព្រៀងឯកភាពគ្នា ក្នុងន័យអភិបាលកិច្ចល្អ គឺជាការពិចារណាទូលំទូលាយ និងវែងឆ្ងាយលើផលប្រយោជន៍ និងតម្រូវការរបស់អ្នកពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗ គ្នានៅក្នុងសង្គម ហើយឈានទៅរកការសំរេចចិត្តដោយមានការព្រមព្រៀងឯកភាពគ្នាលើជំរើស និងវិធីសាស្ត្រល្អណាមួយដែលបំរើផលប្រយោជន៍រួម សំរាប់សហគមន៍ទាំងមូល ។

៥.១. ភាពផ្សេងៗគ្នានៅក្នុងសង្គម

ក្រុមមនុស្សក្នុងសង្គម តែងតែមានគំនិត បញ្ហា តម្រូវការ អាទិភាព ដំណោះស្រាយ ការពេញចិត្ត ចំណេះដឹង និងការយល់ឃើញផ្សេងៗ គ្នា ។ ហេតុដូច្នេះ ការពិចារណាឱ្យបានយ៉ាងទូលំទូលាយ និងវែងឆ្ងាយលើផលប្រយោជន៍នៃអ្នកពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗ គ្នាទាំងនោះ ត្រូវគិតដល់ចំណុចមួយចំនួន ដូចជា :

. **ស្ថានភាព** រួមមានដូចជា បញ្ហាតម្រូវការ អាទិភាព ភេទ អាយុ ឋានៈក្នុងសង្គម មុខរបរ..... ។ល។

. ក្រុមជនងាយរងគ្រោះ រួមមានដូចជា អ្នកជំងឺអេដស៍ ជនពិការ អ្នកប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន កុមារកំព្រា ស្ត្រីរកស៊ីផ្លូវភេទ ទុរគតជន ចាស់ជរា..... ។ល។

. ប្រវត្តិសាស្ត្រ : ប្រវត្តិរបស់ជនជាតិនីមួយៗ

. វប្បធម៌ ទំនាមទំលាប់ប្រពៃណី ដូចជាភាសា ពិធីអាពាហ៍ពិពាហ៍ ពិធីបុណ្យប្រពៃណីផ្សេងៗ ទៀត... ។ល។

. ជំនឿ សាសនា ដូចជា សាសនាព្រះពុទ្ធ សាសនាឥស្លាម សាសនាគ្រីស្ត.... ។ល។

. គណបក្សនយោបាយ ដូចជាគណបក្សប្រជាជន គណបក្សសមរង្ស៊ី គណបក្សហ៊្វុនស៊ិនប៉ិច.... ។ល។

. ក្រុមជាតិសាសន៍ ដូចជា គួយ ភ្នង ចារាយ គ្រឹង កាចក់ ចិន ចាម វៀតណាម.... ។ល។

៥.២. គោលការណ៍ណែនាំសំរាប់សំរបសំរួលអោយមានការព្រមព្រៀងឯកភាពគ្នា

ក). លក្ខខ័ណ្ឌនៃការព្រមព្រៀងឯកភាពគ្នា

លក្ខខ័ណ្ឌនៃការព្រមព្រៀងឯកភាពគ្នា រួមមាន :

. ការព្រមព្រៀងគ្នាប្រកបដោយសុខដុមរមនា

. ការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយក្រុមពាក់ព័ន្ធទាំងអស់

. ការចូលរួមពីក្រុមអ្នកពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗ ក្នុងដំណើរការនៃការធ្វើសេចក្តីសំរេចចិត្ត

. ការយល់ដឹងអំពីគ្នាទៅវិញទៅមក រវាងក្រុមពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ។

ខ). ដំណើរការនៃការព្រមព្រៀងឯកភាពគ្នា

ខាងក្រោមនេះជាការណែនាំខ្លះៗ ដើម្បីធ្វើការសំរុះសំរួលអោយមានការព្រមព្រៀងឯកភាពគ្នា :

. រៀបចំអោយមានការជួបជុំគ្នារវាងក្រុមពាក់ព័ន្ធទាំងអស់

. ស្វែងយល់ចិត្តគ្នាទៅវិញទៅមករវាងក្រុមអ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ និងបង្កើតការយោគយល់គ្នា

. ពិភាក្សាជាមួយក្រុមពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ អំពីផលប្រយោជន៍ និងបង្កើតជំរើសនានា

. សំរុះសំរួលដើម្បីសំរេចយកជំរើសល្អមួយដែលបំរើនូវផលប្រយោជន៍រួម ដោយមានការព្រមព្រៀងឯកភាពគ្នាប្រកបដោយសុខដុមរមនា ។

៦. សមធម៌

សមធមិនៅក្នុងន័យអភិបាលកិច្ចល្អមានន័យថា ក្រុម ឬជនគ្រប់រូបទាំងអស់នៅក្នុងសហគមន៍ ជាពិសេសក្រុមភាគតិច និងក្រុមដែលងាយរងគ្រោះ មានឱកាសគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការចូលរួមបញ្ចេញយោបល់ លើកឡើងនូវតម្រូវការពិត អនុវត្តសកម្មភាព និងទទួលផលប្រយោជន៍សមស្រប ដើម្បីកែលំអរ និងថែរក្សាសុខាមាលភាពរបស់ពួកគេ ។ លើសពីនេះទៀតពួកគេមានអារម្មណ៍ថា ខ្លួនគឺជាសមាជិកពិតប្រាកដរបស់សង្គម និងមិនត្រូវបានសង្គមបោះបង់ចោលនោះទេ ។

សុខាមាលភាពរបស់សមាជិក ឬក្រុមនីមួយៗ គឺសុខាមាលភាពរបស់សង្គមទាំងមូល ។ ដូចនេះដំណើរការនៃការសំរេចចិត្ត និងការអនុវត្តន៍សេចក្តីសំរេចចិត្តប្រកបដោយសមធមិ និងធ្វើអោយគ្រប់សមាជិកទាំងអស់នៅក្នុងសង្គម មានអារម្មណ៍ថា ពួកគេម្នាក់ៗ គឺជាសមាជិកពិតប្រាកដរបស់សង្គម និងបានចូលរួមចំណែកនៅក្នុងដំណើរការអភិវឌ្ឍន៍សង្គមនោះ ។ លើសពីនេះទៅទៀត មិនមានសមាជិកណាម្នាក់ គិតថាខ្លួនគេត្រូវបានសង្គមបោះបង់ចោលនោះឡើយ ។

សុខាមាលភាព ផ្តោតជាសំខាន់ទៅលើភាពសប្បាយ ភាពសុខស្រួល សុវត្ថិភាព សន្តិសុខ សុខភាពល្អ...។ល។ សុខាមាលភាពរបស់មនុស្សម្នាក់ៗ មិនគ្រាន់តែគិតលើផ្នែករូបរាងកាយប៉ុណ្ណោះទេ តែត្រូវគិតដល់ ផ្នែកជំនឿ សាសនា ស្មារតី ផ្លូវចិត្ត អារម្មណ៍ ព្រមទាំងភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងជីវភាពរស់នៅ ផងដែរ ។

ប្រសិនបើប្រជាពលរដ្ឋទាំងអស់បានចូលរួមដោយផ្ទាល់ ឬតាមរយៈតំណាងរបស់ខ្លួន ក្នុងដំណើរការ និងអនុវត្ត សេចក្តីសំរេចចិត្តរបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់ ហើយសេចក្តីសំរេចចិត្តនោះ បានបំរើផល ប្រយោជន៍ រួមសំរាប់សហគមន៍ទាំងមូល នោះប្រជាពលរដ្ឋ និងមានការពេញចិត្ត និងរីករាយជាមួយនឹង ការបំពេញមុខ ងាររបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់ តែប្រសិនបើប្រជាពលរដ្ឋមិនត្រូវបានផ្តល់ឱកាសឱ្យ ចូលរួមក្នុងដំណើរការ និងអនុវត្តសេចក្តីសំរេចចិត្តរបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ ,សង្កាត់ ហើយរាល់ការសំរេចចិត្តនោះ មិនបានបំរើផលប្រយោជន៍រួមដល់សហគមន៍ទាំងមូល នោះប្រជាពលរដ្ឋនឹងមានអារម្មណ៍ថា ក្រុមប្រឹក្សា ឃុំ/សង្កាត់ មិនបានយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះពួកគេ ហើយពួកគេនឹងមិនយល់ស្រប ឬមិនសប្បាយចិត្តនឹង ការសំរេចចិត្តរបស់ក្រុម ប្រឹក្សាឃុំ ,សង្កាត់ឡើយ ។

ជាក់ស្តែងដើម្បីធានាឱ្យមានសមធម៌នៅក្នុងការងារអភិវឌ្ឍន៍ ឃុំ /សង្កាត់ ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់ បាន :

. បង្កើតគណៈកម្មាធិការទទួលបន្ទុកកិច្ចការនារី និងកុមារ

. បង្កើតអ្នកទទួលបន្ទុកការងារស្ត្រី និងកុមារ

. បង្កើតគណៈកម្មាធិការកសាងផែនការ និងថវិកា

. អនុញ្ញាតឱ្យតំណាងជនជាតិដើមភាគតិច ចូលរួមនៅក្នុងការប្រជុំគណៈកម្មាធិការកសាងផែនការ និងថវិកា.....។ល។

សំនួរពិភាក្សា ស្តីពី អភិបាលកិច្ចល្អ

១. តើធាតុសំខាន់ៗ នៃអភិបាលកិច្ចល្អមានអ្វីខ្លះ ?

២. ហេតុអ្វីបានជាយើងត្រូវការអភិបាលកិច្ចមូលដ្ឋាន ?

៣. តើត្រូវធ្វើដូចម្តេចដើម្បីអោយមានអភិបាលកិច្ចល្អ ?

៤. តើគោលបំណងរបស់ អភិបាលកិច្ចល្អ មានអ្វីខ្លះ ?

៥. ហេតុអ្វីចាំបាច់ត្រូវមានស្ត្រីចូលរួមក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ ឃុំ ,សង្កាត់ ?

៧. ប្រសិទ្ធិភាពខ្ពស់

ប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ក្នុងន័យអភិបាលកិច្ចល្អមានន័យថាជាដំណើរការ និងរចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រងក្នុងការ ប្រើប្រាស់ធនធានឱ្យអស់លទ្ធភាព និងសន្សំសំចៃខ្ពស់ ដើម្បីបង្កើតលទ្ធផលដែលមានគុណភាពខ្ពស់ បរិមាណ

ច្រើន អាចបំរើផលប្រយោជន៍ជាអតិបរមា និងបានឆ្លើយតបទៅតាមតម្រូវការពិតរបស់សង្គម ។ គោលគំនិតនៃប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់នៅក្នុងបរិបទអភិបាលកិច្ចល្អ ក៏បានបញ្ចូលផងដែរ ចំពោះការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិ ប្រកបដោយនិរន្តរភាព និងការការពារបរិស្ថាន ។

ដើម្បីឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ក្នុងការអនុវត្តន៍ ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ,សង្កាត់ត្រូវពិចារណាលើចំនុចមួយចំនួនដូចខាងក្រោម :

. ការប្រើប្រាស់ធនធានឱ្យបានត្រឹមត្រូវ

. ការអនុវត្តន៍សកម្មភាពដែលជាអទិភាពខ្ពស់

. ជៀសវាងអនុវត្តនូវការិយាធិបតេយ្យ

. ការគិតគូររយៈពេលវែងលើការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិ

. គ្មានអំពើពុករលួយ

. ការសំរេចចិត្តតាមបែបវិមជ្ឈការ.....។ល។

៧.១. ការប្រើប្រាស់ធនធានបានត្រឹមត្រូវ

កាលណាប្រើប្រាស់ធនធានបានត្រឹមត្រូវ នាំអោយមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ ។ ធនធានទាំងនោះមានដូចជាធនធានមនុស្ស ធនធានថវិកា សម្ភារ ពេលវេលា....។ល។

ឧទាហរណ៍១ : ការរៀបចំបុគ្គលិកតាមជំនាញរបស់គេ គឺជាការប្រើប្រាស់ធនធានមនុស្សបានត្រឹមត្រូវ និងអាចមានប្រសិទ្ធខ្ពស់ ព្រោះកាលណាបុគ្គលិកធ្វើការចំជំនាញរបស់គេ នោះគេអាចធ្វើការបានល្អត្រឹមត្រូវ និងបានរហ័សទៀតផង ។ ទន្ទឹមនោះចំណេះដឹងរបស់គេនឹងមានការរីកចំរើនកាន់តែខ្លាំង។

ឧទាហរណ៍២ : ប្រសិនបើក្រុមប្រឹក្សាឃុំ,សង្កាត់ ត្រូវការទិញម៉ាស៊ីនភ្លើងមួយគ្រឿងសំរាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងការិយាល័យ នោះការគិតជាចំបងមិនគ្រាន់តែលើតម្លៃម៉ាស៊ីនភ្លើងប៉ុណ្ណោះទេ តែក៏រឹតនៃការស៊ីប្រេង ភាពអាចរកបាននៃគ្រឿងបន្លាស់ និងតំលៃនៃការថែទាំក៏ជាចំនុចដែលត្រូវពិចារណាជាចាំបាច់ផងដែរ។

៧.២. ការអនុវត្តន៍សកម្មភាពដែលជាអទិភាពខ្ពស់

ការអនុវត្តន៍សកម្មភាពដែលជាអទិភាពខ្ពស់មានន័យថា រាល់តម្រូវការពិតប្រាកដ ចាំបាច់ និងបន្ទាន់បំផុតរបស់ប្រជាពលរដ្ឋទូទៅ ត្រូវបានយកមកពិចារណា និងដោះស្រាយមុនគេ ។

ប្រសិនបើគំរោងដែលជាអទិភាពខ្ពស់របស់អ្នកភូមិ ត្រូវបានអនុវត្តនោះ អ្នកភូមិនឹងចូលរួមក្នុងការអនុវត្តន៍គំរោងនោះ ហើយមានការប្តេជ្ញាចិត្តខ្ពស់ក្នុងការថែទាំសមិទ្ធិផលទាំងអស់នោះទៀតផង ។ លើសពី

នេះទៀត អ្នកភូមិនឹងពេញចិត្តបង់ទុនចូលរួម ព្រោះគំរោងនេះបានឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការពិតប្រាកដរបស់ ពួកគេ ។

៧.៣.ជៀសវាងអនុវត្តការិយាធិបតេយ្យ

ដើម្បីអោយការអនុវត្តន៍សកម្មភាពមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ ត្រូវជៀសវាងនូវការិយាធិបតេយ្យ ព្រោះបើមិនដូច្នោះទេ មានសកម្មភាពជាច្រើនតែងតែពន្យារជាបន្តបន្ទាប់ ដោយសារតែទំរង់បែបបទច្រើនពេក រង់ចាំការពិនិត្យឯកសារ និងការអនុម័តយល់ព្រមរបស់អ្នកដឹកនាំពីម្នាក់ទៅម្នាក់ ឬពីមួយថ្នាក់ទៅមួយថ្នាក់ ឬការបញ្ជូនឯកសារប្រឡប់ចុះឡើងច្រើនសារពេក ។ ជាលទ្ធផល ការអនុវត្តគំរោងមិនបានស្របតាមផែនការថវិកាមិនបានចំណាយទាន់ពេលវេលាហើយតំរូវការរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ក៏មិនបានឆ្លើយតបនឹងដោះស្រាយ ទាន់ពេលវេលាផងដែរ ។

៧.៤. ការគិតគូររយៈពេលវែងលើការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិ

ការគិតគូររយៈពេលវែងទៅលើការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិមានន័យថា រាល់ការសំរេចចិត្តក្នុងការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិត្រូវគិតដល់តម្លៃនៃធនធាន និរន្តរភាពនៃការប្រើប្រាស់ ផលប៉ះពាល់ដល់បរិស្ថាន និងកំរិតនៃភាពអាចដុះដាលឡើងវិញបាននូវធនធានធម្មជាតិទាំងនោះ ។

ឧទាហរណ៍ : ឃុំមានបឹងតូចមួយ

- ប្រជាពលរដ្ឋមួយចំនួនបានរកត្រីនៅក្នុងបឹងនេះ ដើម្បីចិញ្ចឹមជីវិត ។
- ប្រជាពលរដ្ឋមួយចំនួនបានប្រើប្រាស់បឹងនេះសំរាប់ចិញ្ចឹមសត្វទា និងសត្វគោក្របី ។
- ប្រជាពលរដ្ឋមួយចំនួនទៀត ចង់បូមទឹកបឹងដើម្បីស្រោចស្រពស្រូវ និងចំការបន្លែ ។

ប្រសិនបើការបូមទឹកបឹងសំរាប់ស្រោចស្រពច្រើនពេក បឹងនេះនឹងលែងមានត្រី និងលែងមានទឹកសំរាប់ចិញ្ចឹមទា និងសត្វគោក្របី ។ ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/ សង្កាត់ ព្យាយាមធ្វើផែនការ ដើម្បីប្រើប្រាស់បឹងនេះសំរាប់បំរើអោយផលប្រយោជន៍របស់ប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូប ។

រាល់ការសំរេចចិត្ត ដែលធានាអោយមាននិរន្តរភាពនៃការប្រើប្រាស់ទឹកបឹងជាការសំរេចចិត្តមួយ ដែលល្អ និងបានគិតគូររយៈពេលវែងនៃការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិ ។

៧.៥. គ្មានអំពើពុករលួយ

គ្មានអំពើពុករលួយនៅក្នុងការអនុវត្តន៍ការងាររបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ.សង្កាត់ គឺជាកត្តាមួយសំខាន់ណាស់ក្នុងការអនុវត្តន៍ការងារប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ និងទទួលបាននូវទំនុកចិត្តពីប្រជាពលរដ្ឋ ។ បើ

មានអំពើពុករលួយនៅក្នុងការអនុវត្តន៍ការងាររបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ,សង្កាត់នោះនឹងនាំឱ្យការអនុវត្តន៍ការងារគ្មានប្រសិទ្ធភាព និងមិនត្រូវបានទទួលនូវការគោរពស្រឡាញ់ពីប្រជាពលរដ្ឋឡើយ ។

ឧទាហរណ៍ : បើមានអំពើពុករលួយកើតឡើងនៅក្នុងការប្រើប្រាស់មូលនិធិឃុំ/សង្កាត់ រវាងក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់ជាមួយអ្នកដេញថ្លៃគំរោង នោះនឹងធ្វើអោយតម្លៃគំរោងឡើងខ្ពស់ គុណភាពគំរោងអន់ និង បាត់បង់ទំនុកចិត្តពីប្រជាពលរដ្ឋ ។ លើសពីនេះទៀត ប្រជាពលរដ្ឋនឹងលែងចូលរួមជាមួយក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ក្នុងសកម្មភាពអភិវឌ្ឍន៍នានា ។

៧.៦. ការសំរេចចិត្តតាមបែបទិមជ្ឈការ

ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់រស់នៅ និងធ្វើការផ្ទាល់ជាមួយប្រជាពលរដ្ឋពួកគាត់អាចដឹងអំពីបញ្ហាតម្រូវការពិតប្រាកដរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ និងអាចរកដំណោះស្រាយណាមួយដែលមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ និងសមស្របតាមស្ថានភាព ជាក់ស្តែងក្នុងឃុំ /សង្កាត់របស់ខ្លួន ។

ដូចនេះការសំរេចចិត្តរបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ដោយមានការចូលរួមពីប្រជាពលរដ្ឋ អាចមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ជាងអ្នកមកពីខាងក្រៅ ឬអ្នកដទៃទៀត។

៨. គណនេយ្យភាព

គណនេយ្យភាពក្នុងន័យអភិបាលកិច្ចល្អ មានន័យថា ជាការអនុវត្តន៍តួនាទី និងភារកិច្ច នៅក្នុងដំណើរការ និងអនុវត្តសេចក្តីសំរេចចិត្ត ហើយទទួលខុសត្រូវចំពោះទង្វើរបស់ខ្លួន ដោយរាយការណ៍ ព្រមទាំងបញ្ជាក់ពីមូលហេតុនូវអ្វីដែលខ្លួនបានសំរេច និងអនុវត្ត ។

គណនេយ្យភាពគឺមិនត្រឹមតែជាការទទួលខុសត្រូវចំពោះមុខអ្នកណាម្នាក់ដែលបានស្នើសុំឱ្យធ្វើអ្វីមួយនោះទេ ប៉ុន្តែជាការទទួលខុសត្រូវនូវសកម្មភាពដែលបានអនុវត្តចំពោះមុខ អ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ផងដែរ ។

មិនមែនមានតែស្ថាប័ន អង្គភាពរបស់រដ្ឋាភិបាលប៉ុណ្ណោះទេ ដែលត្រូវមានគណនេយ្យភាព អង្គការសង្គមស៊ីវិល និងក្រុមហ៊ុនឯកជនក៏ត្រូវមានគណនេយ្យភាពជាសាធារណៈ ចំពោះអ្នកដែលពាក់ព័ន្ធទាំងអស់របស់ខ្លួនផងដែរ ពិសេសចំពោះអ្នកដែកទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់អំពីការសំរេចចិត្ត ។

គណនេយ្យភាពរួមមាន គណនេយ្យភាពចំពោះមុខថ្នាក់ដឹកនាំ និងគណនេយ្យភាពចំពោះមុខសាធារណៈជន ។

៨.១.គណនេយ្យភាពចំពោះមុខថ្នាក់ដឹកនាំ

សមាជិកម្នាក់ៗត្រូវមានគណនេយ្យភាពចំពោះមុខថ្នាក់ដឹកនាំរបស់ខ្លួនតាមលំដាប់ថ្នាក់ និងអ្នកផ្តល់ធនធានថវិកា ។

ឧទាហរណ៍ : មេឃុំបានស្នើអោយស្មៀនឃុំ,សង្កាត់ យករបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំរបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ទៅឱ្យអង្គភាពរដ្ឋបាលមូលដ្ឋានខេត្ត ។

- សកម្មភាពដែលស្មៀនឃុំ,សង្កាត់យករបាយការណ៍នេះទៅឱ្យអង្គភាពរដ្ឋបាលមូលដ្ឋាន ខេត្ត និងជាការបំពេញតួនាទី និងភារកិច្ចរបស់ស្មៀនឃុំ,សង្កាត់ ។

  នៅពេលត្រឡប់ដល់ឃុំវិញ ស្មៀនឃុំ/សង្កាត់បានរាយការណ៍ជូនមេឃុំ /សង្កាត់ថាគាត់បានប្រគល់របាយការណ៍រនេះទៅអោយលោក សុខ សុផល ជាមន្ត្រីរដ្ឋបាលនៃអង្គភាពរដ្ឋបាលមូលដ្ឋានខេត្ត នាព្រឹកថ្ងៃទី១៨ ខែមេសា ម្សិលមិញនេះ ព្រមទាំងបញ្ជាក់ផងដែរថា មន្ត្រីរូបនោះបានចុះហត្ថលេខាទៅលើ សៀវភៅបញ្ជូនលិខិត ។

ស្មៀនឃុំ សង្កាត់ យកសំបុត្រទៅឱ្យអង្គភាពរដ្ឋបាលមូលដ្ឋាន និងរាយការណ៍ជូនមេឃុំ ចៅសង្កាត់ មានន័យថា ស្មៀនមានគណនេយ្យភាពចំពោះមេឃុំ ចៅសង្កាត់ ។

៨.២.គណនេយ្យភាពចំពោះមុខសាធារណៈជន

មន្ត្រីសាធារណៈទាំងអស់ ត្រូវមានគណនេយ្យភាពចំពោះមុខសាធារណៈជន ពីព្រោះពួកគេត្រូវបានតែងតាំងឡើងដើម្បីបំរើសាធារណៈជន ។ កាលពីមុនជារឿយៗ គេសង្កេតឃើញថា មន្ត្រីរាជការត្រូវបានតែងតាំងឡើង ដើម្បីដឹកនាំប្រជាពលរដ្ឋ ។ ប៉ុន្តែបច្ចុប្បន្ននេះ តួនាទីរបស់មន្ត្រីរាជការ គឺផ្តោតទៅលើការផ្តល់សេវាជូនប្រជាពលរដ្ឋ ។ ដូច្នេះពួកគេត្រូវមានគណនេយ្យភាពចំពោះមុខប្រជាពលរដ្ឋទូទៅ ។ ដូចគ្នានេះដែរ ចំពោះភ្នាក់ងារឯកជនដែលផ្តល់សេវាកម្មដល់អតិថិជនរបស់ខ្លួន មិនត្រឹមតែមានគណនេយ្យភាពចំពោះអតិថិជនរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែក៏ត្រូវមានគណនេយ្យភាពចំពោះ សាធារណៈជនទូទៅផងដែរ ។ ព្រោះថាការព្យាយាមផ្តល់ផលប្រយោជន៍ ឬតម្រូវចិត្តដល់អតិថិជន ក្រុមណាមួយ អាចធ្វើអោយមានផលប៉ះពាល់ដល់ក្រុមផ្សេងទៀត ឬសាធារណជនទូទៅ ។

ឧទាហរណ៍ : ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ,សង្កាត់ សំរេចប្រើប្រាស់ថវិកាមូលនិធិឃុំ,សង្កាត់ ដើម្បីសាងសង់ផ្លូវលំមួយខ្សែប្រវែង ៣ គ.មក្នុងភូមិមួយ ។

. សកម្មភាពដែលក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់ ធ្វើសេចក្តីសំរេចអំពីការប្រើប្រាស់មូលនិធិឃុំ/សង្កាត់ និងអនុវត្តការសាងសង់ផ្លូវលំនេះ គឺជាការបំពេញតួនាទី និងភារកិច្ចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ ។

. បន្ទាប់ពីការសំរេច ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ. សង្កាត់ ជំរាបជូនប្រជាពលរដ្ឋ :

- ដំណើរការ និងមូលហេតុនៃការធ្វើសេចក្តីសំរេចចិត្ត ក្នុងការសាងសង់ផ្លូវលំ

- ផ្តល់ចំលើយសមរម្យដល់អ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងឡាយ ដែលទទួលផលប៉ះពាល់ពីការសាងសង់ផ្លូវលំមួយ ខ្សែនោះ

- លទ្ធផលនៃការសាងសង់ផ្លូវលំ ។

ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ សំរេចប្រើប្រាស់មូលនិធិឃុំ.សង្កាត់អនុវត្តការសាងសង់ផ្លូវលំ និងរាយការណ៍ជូនប្រជាពលរដ្ឋ មានន័យថា ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ មានគណនេយ្យភាពចំពោះប្រជាពលរដ្ឋសាធារណជន ។

៩. ការឆ្លើយតប

ការឆ្លើយតបក្នុងន័យអភិបាលកិច្ចល្អមានន័យថា ជាការព្យាយាម ខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់អង្គភាពស្ថាប័ន ដើម្បីបំរើដល់ប្រជាពលរដ្ឋ និងអ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ដោយស្មើភាពគ្នា និងមិនរើសអើង នៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌ ពេលវេលាមួយដ៏សមហេតុផល ។

ការឆ្លើយតបអាចជា :

- ការបំពេញសេវាកម្មជូនប្រជាពលរដ្ឋតាមការស្នើសុំ
- ដំណោះស្រាយដែលស្តែងឡើងជាសកម្មភាព ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហា ឬការលំបាក់នានា
- ការឆ្លើយបំភ្លឺអំពីមូលហេតុដែលមិនអាចឈានដល់ការធ្វើសកម្មភាព ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហា ឬ ការលំបាកទាំងនោះ ព្រមទាំងជំរាបអំពីសំណើសុំអន្តរាគមន៍នេះដល់ប្រជាពលរដ្ឋដែលពាក់ព័ន្ធ និងបញ្ហា ឬការលំបាក់ទាំងនោះ ។

ឧទាហរណ៍១ : ប្រជាពលរដ្ឋម្នាក់បានមកសុំចុះសៀវភៅអត្រានុកូលដ្ឋានកំណើត និងសំបុត្រកំណើតអោយកូនរបស់ខ្លួនដែលទើបនឹងកើត ។ ប្រជាពលរដ្ឋរូបនេះ បានមកដល់សាលាឃុំ ប៉ុន្តែគាត់មិនដឹងថាត្រូវជួបជាមួយអ្នកណាមួយនោះទេ ។ នៅពេលនោះមន្ត្រីឃុំម្នាក់បានស្វាគមន៍ និងសួរទៅកាន់ប្រជាពលរដ្ឋរូបនោះ ដើម្បីឱ្យដឹងថា តើគាត់ត្រូវការសេវាអ្វីខ្លះពីឃុំ ។ បន្ទាប់ពីដឹងច្បាស់ហើយ មន្ត្រីរូបនោះបានជំរាបដល់ប្រជាពលរដ្ឋនោះភ្លាម អំពីអ្នកដែលគាត់ត្រូវជួប ព្រមទាំងនាំទៅជួបមន្ត្រីនោះតែម្តង ។ មន្ត្រីឃុំដែលទទួល បន្ទុកបានបំពេញការងារជូនប្រជាពលរដ្ឋរូបនោះ ដោយទឹកចិត្តរីករាយ និងស្និទស្នាល ។ ទាំងនេះគឺជាទង្វើនៃ ការឆ្លើយតបរបស់ឃុំ ចំពោះប្រជាពលរដ្ឋរបស់ខ្លួន ។

ឧទាហរណ៍២ : នៅក្នុងភូមិ "ក" មានផ្ទុះជំងឺឆ្លងសត្វគោ ក្របី ។ មេភូមិបានធ្វើលិខិតមួយមកមេឃុំ ដើម្បីជួយធ្វើអន្តរាគមន៍ ។ នៅពេលទទួលបានលិខិតនេះភ្លាម មេឃុំបានកោះប្រជុំក្រុមប្រឹក្សាឃុំវិសាមញ្ញ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហានេះ ។ បន្ទាប់ពីបានការសំរេចចិត្ត មេឃុំបានធ្វើសំណើទៅមន្ទីរកសិកម្មរុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ដើម្បីជួយធ្វើអន្តរាគមន៍ចុះចាក់វ៉ាក់សាំងដល់សត្វគោ ក្របី នៃភូមិជុំវិញភូមិ "ក" និង ព្យាបាលដល់ សត្វគោ ក្របី នៅក្នុងភូមិ "ក" ។ មេឃុំ ក៏បានជំរាបដល់ភូមិ "ក" ផងដែរអំពីលិខិត ស្នើសុំអន្តរាគមន៍ពី មន្ទីរកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ដើម្បីជាពត៌មាន ។

ការបញ្ជ្រាបយេនឌ័រទៅក្នុងស្រទាប់នៃសង្គម

យុទ្ធសាស្ត្រនៃការបញ្ជ្រាបយេនឌ័រទៅក្នុងស្រទាប់នៃសង្គម គឺជាមធ្យោបាយ និងជាដំណោះស្រាយមួយដែលអាចប្រមូលបានថែមទៀតនូវធនធានសំរាប់ពង្រឹងនូវកិច្ចអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា ។ អ្វី ដែលជាមោទនៈភាពថ្មីមួយទៀតសំរាប់ជាទុនដល់ការកសាង និងអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជានោះ គឺការប្រែប្រួលជាវិជ្ជមានខាងផ្នែកទស្សនៈ និងផ្នត់គំនិតរបស់សង្គម ចំពោះបញ្ហាស្ត្រី ។

គោលគំនិត និងនិន្នាការនៃការគាំទ្រស្ត្រីមិនមែនគ្រាន់តែសង្គមខ្មែរទេ គឺនៅលើសកលលោកតែម្តង ដែលបាន និងកំពុងយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងការលើកកំពស់នូវតួនាទី និងការចូលរួមរបស់ស្ត្រីនៅក្នុងសង្គម ។

ហេតុអ្វីបានជាបញ្ហាស្ត្រីត្រូវបាននឹងកំពុងទទួលការយកចិត្តទុកដាក់ ? តើការបញ្ជ្រាបយេនឌ័រ មានផលប្រយោជន៍អ្វីខ្លះសំរាប់ទ្រទ្រង់ការអភិវឌ្ឍន៍នៅកម្ពុជា ?

ករណីជាក់ស្តែងសំរាប់កម្ពុជា គឺស្ត្រីមានចំនួនច្រើនជាងបុរស ។ កម្ពុជាជាប្រទេសដែលកំពុងទាមទារយ៉ាងទទូចអោយមានការអភិវឌ្ឍន៍ និងងើបចេញពីភាពក្រីក្រ ។ បច្ចុប្បន្ននេះប្រទេសកម្ពុជាជាប្រទេសក្រីក្រ ដូចនេះមានន័យថា ភាពក្រីក្រ កំពុងត្រូវបានគ្របដណ្តប់ទៅលើស្ត្រី ដែលមានចំនួនភាគច្រើននេះ ។

ដូចនេះចាំបាច់ត្រូវផ្តល់សិទ្ធិ និងឱកាសដ៏ពេញលេញដល់ស្ត្រីចូលរួមអភិវឌ្ឍន៍ និងដោះស្រាយបញ្ហារបស់ខ្លួន ។ នៅពេលដែលកម្ពុជាកំពុងធ្វើការអភិឌ្ឍន៍ មធ្យោបាយដ៏សំខាន់មួយ គឺត្រូវការចាំបាច់បំផុតនៅធនធានមនុស្សគ្រប់ផ្នែក និងគ្រប់ប្រភេទ បុរស-នារី) ។ ដូចនេះប្រាកដណាស់ថា ពុំមានការអភិវឌ្ឍន៍ណា មួយទទួលបានជោគជ័យ ដោយទុកធនធានស្ត្រីដែលមានចំនួនច្រើនជាងនៅក្នុងប្រទេសមួយមិនអោយចូលរួមនៅក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍នោះទេ ។ កិច្ចការអ្វីក៏ដោយ ទាំងនៅក្នុងគ្រួសារ និងក្នុងកិច្ចការសង្គម កាលណាមានការចូលរួមទទួលខុសត្រូវអោយបានស្មើគ្នារវាងបុរសនិងស្ត្រីនៅក្នុងគ្រប់សកម្មភាពគ្រប់វិស័យ

នាំអោយកិច្ចការ នោះមានប្រសិទ្ធភាព និងទទួលបានលទ្ធផលល្អ ។

មានច្បាប់ និងលិខិតបទដ្ឋានផ្សេងៗ មួយចំនួនទាំងក៏រិតជាតិ និងអន្តជាតិដែលបានចែងទាក់ទងទៅនឹងផលប្រយោជន៍របស់ស្ត្រី ។ ពោលគឺដំណើរការប្រព្រឹត្តទៅ នៃជីវភាពជាប្រចាំរបស់ស្ត្រី ត្រូវបានការពារ និងហ៊ុំព័ទ្ធដោយច្បាប់ និងលិខិតបទដ្ឋាននានា ជាច្រើនទៀត ។

ដូចនេះភារកិច្ច និងបេសកម្មចំបងរបស់ស្ត្រី គឺការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់ស្ត្រីខ្លួនឯង រួមជាមួយនឹងសេចក្តីព្យាយាមទាំងឡាយដើម្បីពង្រឹង និងបំពេញបន្ថែមនូវសេចក្តីត្រូវការផ្នែកសមត្ថភាព និងការខ្វះខាតមួយចំនួន ទៀត ដែលស្ត្រីមាន ។ ធ្វើដូចនេះបាន ទើបសង្គមនឹងកាន់តែមានជំនឿលើស្ត្រី របស់យើង ។

ក. ច្បាប់ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ :

✧ **មាត្រា៣៥ :** ចំនុចទី១ ចែងថា "ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ មានសិទ្ធិចូលរួម យ៉ាងសកម្មក្នុងជីវភាពនយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌របស់ប្រទេសជាតិ " ។

✧ **មាត្រា៣៦ :** ចែងថា "ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ មានសិទ្ធិជ្រើសរើសមុខរបរសមស្របតាមសមត្ថភាពរបស់ខ្លួន តាមសេចក្តីត្រូវការរបស់សង្គម " ។
ប្រជាជនខ្មែរទាំងពីរភេទ មានសិទ្ធទទួលប្រាក់បំណាច់ស្មើគ្នា ចំពោះការងារដូចគ្នា ។
ការងារមេផ្ទះមានតំលៃស្មើគ្នា និងកំរៃ ដែលបានមកពីការងារធ្វើនៅក្រៅផ្ទះ " ។

✧ **<u>មាត្រា៤៥ :</u>** ចែងថា "ការរើសអើងគ្រប់ប្រភេទប្រឆាំងស្ត្រីភេទ ត្រូវបានលុបបំបាត់ចោល"
- ការធ្វើអាជីវកម្មលើការងាររបស់ស្ត្រីត្រូវហាមឃាត់ ។
- បុរស និងស្ត្រីមានសិទ្ធិស្មើគ្នា ក្នុងគ្រប់វិស័យទាំងអស់ ជាពិសេសក្នុងអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងគ្រួសារ " ។

✧ **<u>មាត្រា៤៦ :</u>** ចែងថា "អំពើលក់ដូរមនុស្ស អំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្នែកពេស្យាកម្ម និងអំពើអាសអាភាស ដែលប៉ះពាល់ដល់សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់នារី ត្រូវហាមឃាត់ ។
- ត្រូវហាមឃាត់មិនអោយ មានការបញ្ឈប់ នារីពីការងារ ដោយមូលហេតុមានគត៌ ។ នារីមានសិទ្ធិឈប់សំរាកនៅពេលសំរាលកូន ដោយទទួលប្រាក់បៀវត្ស និងដោយមានការធានារក្សាសិទ្ធិអតីត ភាពក្នុងការងារ និងអត្ថប្រយោជន៍សង្គមផ្សេងៗ ទៀត ។
- រដ្ឋនិងសង្គមយកចិត្តទុកដាក់បង្កលក្ខណៈអោយនារី ពិសេសនារីនៅជនបទដែលគ្មានទីពឹងបានទទួលការឧបត្ថម្ភដើម្បីមានមុខរបរមានលទ្ធភាពព្យាបាលជំងឺអោយកូនទៅរៀន និងមានជីវភាពរស់នៅសមរម្យ " ។

ខ. អនុក្រឹត្យស្តីពីការធ្វើវិមជ្ឈការអំណាច តួនាទី និងភារកិច្ចទៅអោយក្រុមប្រឹក្សាឃុំ-សង្កាត់ :

- ✧ **មាត្រា១៩ :** ចែងថា "ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ,សង្កាត់ ត្រូវតែងតាំងសមាជិក ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់ម្នាក់ជានារី អោយទទួលបន្ទុកកិច្ចការនារី និងកុមារ " ។
- ✧ **មាត្រា២២ :** ចំនុច៤ចែងថា "យោងតាមសភាពការជាក់ស្តែងនៃភូមិនីមួយៗ ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់ត្រូវខិតខំជ្រើសរើសនារីអោយទទួលតំណែងជាមេភូមិ ឬអនុប្រធានភូមិ "។

គ. ច្បាប់ សិទ្ធិមនុស្ស-សិទ្ធិស្ត្រី :

- មានសិទ្ធិទទួលប្រាក់បំណាច់ស្មើគ្នា គឺចំពោះកិច្ចការស្មើគ្នាត្រូវអោយទទួលកម្រៃស្មើគ្នា)

- សិទ្ធិមានសមភាពខាងផ្លូវភេទ គឺភេទណាក៏ដូចភេទណាអាចធ្វើអ្វីៗបានតាមសមត្ថភាព និងលទ្ធភាព)

- សិទ្ធិមានសមភាពរវាងប្តី-ប្រពន្ធ គឺភាពជាប្រពន្ធមានតំលៃស្មើគ្នា នឹងប្តីក្នុងរង្វង់គ្រួសារ)

- សិទ្ធិទទួលការការពារពីការកេងប្រវ័ញ្ច ១គឺសង្គម និងរដ្ឋមានកាតព្វកិច្ចការពារកុំអោយមានការកេងប្រវ័ញ្ចលើស្ត្រីភេទ តាមគ្រប់មធ្យោបាយ)

- សិទ្ធិទទួលការឈប់សំរាកពេលសំរាលកូន គឺត្រូវមានច្បាប់អនុញ្ញាតិឱ្យស្ត្រីឈប់សំរាកពីការងារក្នុងពេលមុនពេល និងក្រោយពេលសំរាលកូន)

- សិទ្ធិរួចទោសប្រហារជីវិតក្នុងពេលមានគភ៌ ប្រសិនបើមានទោសប្រហាជីវិត) ទោះនោះមិនត្រូវអនុវត្តលើស្ត្រីមានផ្ទៃពោះឡើយ កម្ពុជាគ្មានទោសប្រហារជីវិតទេ) ។

តាមរយៈការលើកឡើងខាងលើនេះបានបង្ហាញអោយឃើញថា ក្រៅពីច្បាប់នានា ដែលបានការពារសិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍ប្រជាពលរដ្ឋទូទៅ នៅមានច្បាប់មួយចំនួនទៀត ដែលបានចែងជាពិសេស ដើម្បីផ្តល់នូវសិទ្ធិ ក៏ដូចជាដើម្បីការពារនូវប្រយោជន៍ដោយឡែកផ្សេងទៀតសំរាប់ស្ត្រី ។

ដូចនេះការបែងចែក ការកំណត់ ឬកំរិតការចូលរួមរបស់ស្ត្រីនៅក្នុងសង្គម គឺជាការរើសអើង ហើយសកម្មភាពនៃការរើសអើងនេះ វាជាស`ម្មភាពផ្ទុយនឹងច្បាប់ ។

គោលបំណងនៃការសិក្សាយេនឌ័រ

១. ដើម្បីជួយពង្រឹងការយល់ដឹងពី តម្លៃ និងអត្តសញ្ញាណរបស់ខ្លួន

២. ដើម្បីបណ្តុះភាពយល់ដឹង នូវរបៀបកំណត់តួនាទីរបស់បុរស និងស្ត្រីក្នុងសង្គម ដោយស្គាល់ពីអ្វីអាច មានការផ្លាស់ប្តូរ និងប្រែប្រួល

៣. ដើម្បីបង្កើតអោយមានសមភាព ក្នុងការចោទសួរ និងភាពស្ទាត់ជំនាញក្នុងការគិតគូរ

១. និយមន័យ អំពីភេទ និងយេនឌ័រ :

ដូចយើងបានដឹងរួចមកហើយ ក្នុងជីវិតសព្វថ្ងៃ ស្ត្រីនិងបុរសត្រូវបានរស់នៅ និងធ្វើការជាមួយគ្នាយ៉ាង ជិតស្និទ្ធក្នុងការទំនាក់ទំនងដែលពឹងផ្អែកគ្នាទៅវិញទៅមក ។ ប៉ុន្តែក្នុងពេលជាមួយគ្នានេះដែរ គេមានលក្ខណៈប្លែកគ្នាជាច្រើន ដូចជា រូបរាងកាយ អត្តចរិក របៀបទាក់ទង រឺក៏តួនាទីក្នុងសង្គម ។

តាំងពីដើមមកមនុស្សសឹងតែទាំងអស់យល់ថា លក្ខណៈខុសគ្នារវាងស្ត្រី និងបុរស គឺជារឿង " ភេទ " ដែលធម្មជាតិកំណត់មកតាមរយៈជីវសាស្ត្រខុសគ្នា ។ ហើយដោយសារភេទខុសគ្នា ស្ត្រី និងបុរសត្រូវមានតួនាទី និងភារកិច្ចខុសគ្នាដែរ ។

ក្រោយមក លទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវវិទ្យាសាស្ត្រជាច្រើនបានបង្ហាញអោយឃើញថា ភេទ និងការធ្វើ អោយស្ត្រីមានគតិ គឺជារឿងដែលមនុស្សអាចច្នៃបាន ដោយមិនចាំបាច់ទទួលការកំណត់ទាំងស្រុងនោះទេ ។ ដូចនេះតួនាទី និងភារកិច្ចរបស់ស្ត្រី និងបុរស ក៏មនុស្សអាចរៀបចំអោយមានលក្ខណៈដូចគ្នា និងអាចប្តូរគ្នាទៅ វិញទៅមកបានដែរ ។

ដើម្បីបញ្ជាក់អោយឃើញច្បាស់អំពីលក្ខណៈជីវសាស្ត្រ និងលក្ខណៈសង្គមសាស្ត្ររបស់ស្ត្រី និងបុរស យើងប្រើ ពាក្យពីរគឺ : **<u>ភេទ និង យេនឌ័រ</u>**

អ្វីជាភេទ ?	***អ្វីជាយេនឌ័រ ?***
ភេទ សំដៅទៅលើលក្ខណៈជីវសាស្ត្រ ដែលទាក់ទងទៅនឹងរូបរាងរបស់ស្ត្រី និងបុរស **ភេទ** កំណត់នូវលក្ខណៈអចិន្ត្រៃយ៍ និងស្ថិតស្ថេរ ដែលមិនអាចផ្លាស់ប្តូរបានរវាងបុរស និង ស្ត្រី ***<u>ឧទាហរណ៍ :</u>*** - ស្ត្រីអាចពរពោះអាចសំរាលកូនបាន និងបំបៅកូនបាន បុរសមិនអាចពរពោះ សំរាលកូន និងបំបៅកូនបានដូចស្ត្រីទេ ។	**យេនឌ័រ** សំដៅលើលក្ខណៈ និងទំនាក់ទំនងរវាងស្ត្រី និងបុរសក្នុងសង្គម **យេនឌ័រ** កំណត់លក្ខណៈ និងអាស្រ័យលើលក្ខខណ្ឌរស់នៅ ការអប់រំ និងរបបសង្គម ***<u>ឧទាហរណ៍ :</u>*** - ស្ត្រីធ្វើជានាយកដ្ឋានមន្ត្រីមិនមែនមានតែបុរសទេ) - បុរសអាចធ្វើកិច្ចការផ្ទះ និងមើលកូន មិនមែនតែស្ត្រីទេ) ។

លក្ខណៈយេនឌ័ររបស់ស្ត្រី និងបុរសផ្លាស់ប្តូរទៅតាមពេលវេលា និងប្រែប្រួលទៅតាមសង្គមខុសគ្នា តាមរយៈការអប់រំ ជួនកាលការខ្មាស់អៀន និងការពុំសូវមានជំនឿលើខ្លួនឯង លើខ្លួនយុវតីអាចជំនះបាន ។ តាមសង្គម ខុសគ្នា បុរសទីក្រុងចូលចិត្តរៀបការក្នុងវ័យចំណាស់ ហើយមានកូនតិចជាងបុរសនៅជនបទ ។ ស្ថានភាពស្ត្រីសព្វថ្ងៃនេះ មានការផ្លាស់ប្តូរទៅមុខ លើវិស័យជាច្រើន : តួនាទីស្ត្រីត្រូវបានប្រសើរឡើង ដោយសារការគាំទ្រច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញថ្មី ច្បាប់ជឿនលឿនមួយចំនួន និងការអប់រំ ។ សព្វថ្ងៃស្ត្រីមួយចំនួន បានទទួលនូវប្រាក់កំរៃ ការងារគ្រាន់បើជាងពីមុន គេបានរៀនសូត្រជាងមុន ហើយចូលរួមបានច្រើនក្នុង ចលាចលមហាជន ។ ក្នុងគ្រួសារ ខ្លះបុរសជួយចែករំលែកកិច្ចការផ្ទះ មើលកូន និងថែរក្សាឪពុក-ម្តាយ ។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ វិសមភាពរបស់យេនឌ័រ នៅតែមានច្រើននៅឡើយ ជាអាទិ៍ស្ត្រី នៅតែទទួលប្រាក់កំរៃ តិចជាង បុរសចំពោះការងារដូចគ្នា នៅតែទទួលបន្ទុកលើការងារផ្ទះដដែល សមត្ថភាពស្ត្រីនូវតែមានមន្ទិល ស្ត្រី និង យុវតីជាច្រើនកំពង់តែប្រឈមមុខនឹងបញ្ហាហិង្សា និងការចាប់រំលោភ ។

កត្តាសេដ្ឋកិច្ច វប្បធម៌ និងការអប់រំ សុទ្ធសឹងតែមានឥទ្ធិពលលើការងារយេនឌ័រ ។ ប្រសិនបើ យើងស្គាល់នូវមូលហេតុ ដែលនាំអោយមានវិសមភាពយេនឌ័រ នោះយើងអាចរកឃើញនូវវិធានការចាំបាច់ ដើម្បីធ្វើការផ្លាស់ប្តូរស្ថានភាពនោះបាន ជាពិសេសការចាំបាច់ និងផលប្រយោជន៍នៃការងារប្រចាំថៃរបស់ ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ-សង្កាត់ អាចធ្វើអោយប្រសើរឡើងនូវលក្ខខ័ណ្ឌសេដ្ឋកិច្ច វប្បធម៌ និងការអប់រំ ដែលនឹង លើកស្ទួយស្ថានភាពសង្គម និងសហគមន៍ព្រមទាំងស្ត្រីផង ។

✓ **ចូរចងចាំ :** យេនឌ័រមានលក្ខណៈខ្លាំងក្លា ហើយអាចប្រសើរឡើងតាមរយៈ

- ដំណើរការសង្គមភាវូបណីកម្ម គ្រួសារ សាលារៀន និងសង្គម)
- ផ្លាស់ប្តូរនូវកត្តារចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចនយោបាយ និងវប្បធម៌ ការផ្លាស់ប្តូរនូវភាពអយុត្តិធម៌ក្នុងសង្គម និងផ្នត់គំនិត និងទំនៀមទំលាប់ចាស់គំរិល ។
- ផ្លាស់ប្តូរច្បាប់នយោបាយក្នុងកំរិតថ្នាក់ជាតិ និងអន្តរជាតិ ។

២. តួនាទី យេនឌ័រ និងតំរូវការយេនឌ័រ

ដើម្បីយល់ពីទំនាក់ទំនងយេនឌ័រក្នុងជីវភាពប្រចាំថ្ងៃ យើងគួរតែស្គាល់ពីតួនាទីខុសគ្នា និងតំរូវការ ខុសគ្នារវាងស្ត្រី និងបុរស ។

ក. តួនាទី យេនឌ័រ : ស្ត្រីនិងបុរសប្រកបរបរខុសគ្នាក្នុងការបង្កបង្កើនផលក្នុងគ្រួសារ និងក្នុង សហគមន៍ ។ យើងចែកតួនាទីយេនឌ័រជាបីប្រភេទគឺ តួនាទីបានប្រាក់កំរៃ តួនាទីឥតបានប្រាក់កំរៃ និង តួនាទីក្នុង សហគមន៍ ។

- **តួនាទីបានប្រាក់កំរៃ** : គឺជាការងាររកស៊ីចិញ្ចឹមជីវិត ការងារផលិតម្ហូបចំណីរបស់របរ ឬ ការងាររកប្រាក់ចំណេញ ។ មានស្ត្រី និងបុរស ធ្វើកិច្ចការនេះ ។ ក្នុងការករណីជាច្រើនការងារនេះច្រើនតែ ធ្លាក់ទៅលើបុរសដូចជាភ្ជួររាស់ ជួសជុលម៉ាស៊ីន រីឯស្ត្រីច្រើនតែដកស្ទូង ជំរះស្មៅ ត្បាញរវៃ ។ ការងារស្ត្រី ច្រើន ទទួលប្រាក់កំរៃទាបជាការងារក្រៅផ្លូវការ ដែលនៅទីនោះបុរសជាច្រើនតែងទទួលយក ការងារបច្ចេកទេស និងទទួលប្រាក់កំរៃច្រើន ។ ទាំងនេះបានធ្វើអោយយល់ថា បុរសមានតួនាទីសំខាន់ ក្នុងការរកប្រាក់កំរៃបាន ច្រើន ហើយជាអ្នកមានអំណាចក្នុងគ្រួសារ ។ តាមពិតស្ត្រីក៏មានតួនាទីសំខាន់ នៅក្នុងគ្រួសារដូចបុរសដែរ គឺ អ្នករកប្រាក់កំរៃបានដែរ ជាក់ស្តែងសព្វថ្ងៃមានស្ត្រីប្រមាណ ៨០% ជា កម្មកររោងចក្រ ។

- **តួនាទីឥតបានប្រាក់កំរៃ** : គឺជាការងារដែលចាំបាច់ក្នុងការទ្រទ្រង់គ្រួសារ ដូចជាការថែរក្សា កូន ដាំស្ល បោកគក់ និងថែរក្សាតំលៃគ្រួសារ ។ ការងារនេះភាគច្រើនស្ត្រីជាអ្នកធ្វើ ហើយត្រូវការពេល វេលានិងបញ្ចេញថាមពលច្រើន ប៉ុន្តែរហូតដល់ពេលនេះត្រូវគេចាត់ថា មិនបានទទួល ប្រាក់កំរៃខ្ពស់ទេ ។ ពេលវេលា និងថាមពលសរុបដែលស្ត្រី ចំណាយទៅលើការងារទាំងនេះគឺជាឧបសគ្គមួយ ក្នុងចំណោម ឧបសគ្គ ដទៃដែលឃាយាំងឱកាសស្ត្រីក្នុងការចូលរួមជាមួយមហាជនក៏ដូចជាការលើកកំពស់សមត្ថភាពរបស់ ខ្លួន ។

- **តួនាទីក្នុងសហគមន៍**

. ការចូលរួមក្នុងសកម្មភាពទូទៅសំរាប់ភាព ប្រសើរឡើង នៃលក្ខខ័ណ្ឌរស់នៅរបស់សហគមន៍ :

ស្ត្រីភាគច្រើនស្ម័គ្រចិត្តចូលរួមក្នុងសកម្មភាពនានាដែលជាផលប្រយោជន៍គ្រួសារ និងសហគមន៍ ដូចជាផែនការក្នុងគ្រួសារ និងការថែរក្សាធនធានសម្ភារភាព អនាម័យទឹកស្អាត ការថែរក្សា សុខភាពបឋម និងការអប់រំសុខភាពសហគមន៍) ។

. ការចូលរួមក្នុងការ ចាត់ចែងសហគមន៍

នេះជាការចូលរួមក្នុងកិច្ចការ សាធារណៈជាផ្លូវការតាមរយៈការចូលរួមជាមួយក្រុមប្រឹក្សាឃុំ-សង្កាត់ រឺ ជួនកាលមិនមែនជាផ្លូវការតាមរយៈការចូលរួមបុណ្យទាន ពិធីជប់លេជប់លៀងផ្សេងៗ សកម្មភាពទាំងនេះច្រើនតែបានទៅលើបុរសក្នុងតួនាទីជាអ្នកដឹកនាំ ។

ប្រពៃណីសង្គមបានកំណត់ នូវករណីយ៍កិច្ចទទួលខុសត្រូវ និងសកម្មភាពខុសៗគ្នារវាងស្ត្រី និងបុរស ទៅតាមតួនាទីយេនឌ័រ ដែលមានក្នុងសង្គម ។ នេះហៅថា ការបែងចែកយេនឌ័រ តាមរយៈការងារ ។ ការ បែងចែកយេនឌ័រតាមការងារ កំនត់នូវសកម្មភាពស្ត្រី និងបុរសលើមូលដ្ឋានសមត្ថភាព ការបែងចែក យេនឌ័រ តាមការងារពុំមែនគ្រាន់តែធ្វើសកម្មភាពដោយឡែកៗប៉ុណ្ណោះទេ ក៏ប៉ុន្តែវាចងភ្ជាប់ពីសកម្មភាព មួយទៀត ទៅវិញទៅមក ។

ឧទាហរណ៍ : ជាទូទៅការងារដែលប្រើប្រាជ្ញាច្រើន តែងមានកំរៃខ្ពស់ជាងការងារធ្វើដោយ កំលាំង ។ កាលពីមុនមនុស្សប្រុសអាចមានអត្តិភាពទទួលយកការងារខាងប្រាជ្ញា ចំណែកស្ត្រីច្រើនធ្វើការងារខាងកំលាំង ។ ការងារដែលស្ត្រីធ្វើជាប្រភេទការងារ "ធម្មជាតិ" ដូចជាថែរក្សាកូន រីឯការងារបុរសជាប្រភេទការងារសង្គម វិរប្បធម៌ ដូចជាការងារចាត់ចែងគ្រប់គ្រង ត្រួតពិនិត្យដឹកនាំគ្រួសារ និងសហគមន៍។ ដូចនេះហើយការងារស្ត្រីច្រើនតែមានតំលៃតិចជាងការងារបុរស ។

យើងអាចឃើញជាក់ស្តែងក្នុងជីវិតសព្វថ្ងៃថា ជាការបែងចែកយេនឌ័រក្នុងការងារ មានការប្រែប្រួលម្ត...តម្តងៗ ទៅតាមពេលវេលា ក៏ប៉ុន្តែការប្រែប្រួលនេះមានភាពយឺតណាស់ ។ ខាងក្រោមនេះ គឺជាការបែងចែកការងារស្ត្រី និង បុរស :

សកម្មភាព	បុរស	ស្ត្រី
១. ការងារទទួលប្រាក់កំរៃ	៩ម៉ោង	៩ម៉ោង
២. ការងារបានប្រាក់កំរៃតិចរឺឥតកំរៃ	២ម៉ោង	៧ម៉ោង
៣. ពេលវេលាទំនេរដើរកំសាន្ត	៥ម៉ោង	១ម៉ោង
៤. ទទួលទានដំណេក	៨ម៉ោង	៧ម៉ោង

ឌីយ៉ាក្រាមនេះបញ្ជាក់ថា ស្ត្រីទទួលបន្ទុកកិច្ចការផ្ទះធ្ងន់ធ្ងរជាងបុរស ។ តារាងខាងលើ បញ្ជាក់ឱ្យឃើញថា បុរសមានពេលទំនេរសំរាកច្រើនជាងស្ត្រីចំនួន ៥ម៉ោង ។ នេះជាការចាំបាច់ណាស់ក្នុងការរាប់នូវតួនាទី និងការងាររវាងស្ត្រី និង បុរស :

- ធ្វើឱ្យមតិសាធារណៈកាន់តែយល់ដឹងខ្លាំងឡើង និងវាយតំលៃយ៉ាងច្បាស់ នូវរាល់ការងារទាំងអស់ ដែលបានធ្វើក្នុងរង្វង់គ្រួសារព្រមទាំងសហគមន៍ផង ។
- ត្រូវចេះស្វែងរកកត្តាដែលគាំទ្រស្ត្រី ដើម្បីឱ្យមានការកាត់បន្ថយនូវបន្ទុកដ៏ធ្ងន់ធ្ងររបស់ស្ត្រីក្នុងរង្វង់គ្រួសារ ។

ខ- តំរូវការ យេនឌ័រ :

រាល់កម្មវិធីទាំងអស់ សុទ្ធតែមានបំណងល្អក្នុងការជួយប្រជាជនអោយមានស្ថានភាពកាន់តែល្អឡើង យើងក៏គួរតែបែងចែកឱ្យច្បាស់រវាងតំរូវការស្ត្រី-បុរស ។ តំរូវការទាំងនេះ ធ្វើឱ្យយើងមើលឃើញនូវសកម្មភាពខុសគ្នានៃកម្មវិធីទាំងនោះ ។

តំរូវការជាក់ស្តែង :

ការឆ្លើយតបយ៉ាងឆាប់ និងចាំបាច់ដោយផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងជីវភាពប្រចាំថ្ងៃ ។ ប្រជាជនទាំងអស់តែង តែបែងចែក និងចែករំលែកទៅវិញទៅមកនូវការលំបាកក្នុងការរស់នៅក្នុងជីវភាពប្រចាំថ្ងៃរបស់គេ ។

ឧទាហរណ៍ : ដូចជាបញ្ហាម្ហូបចំណី ទឹក និង បញ្ហាសុខភាព ។ ប៉ុន្តែគេនឹងមានតំរូវការជាក់ស្តែងខុសគ្នាទៅតាមស្ត្រី រឺបុរសក្នុងករណីនេះ ដោយសារតែមានតួនាទីយេនឌ័រខុស១ គ្នា លើការទទួលខុសត្រូវនឹងបន្ទុកចំពោះគ្រួសារ ។ ស្ត្រីអាចនឹងមានតំរូវការជាអាទិភាពទៅលើប្រាក់ចំណូលគ្រួសារទៅលើការបង្កើនប្រាក់ចំណូល ទឹកស្អាតការថែរក្សាសុខភាពសំរាប់មនុស្សចាស់ រឺផ្តល់ការអប់រំចំពោះកុមារ ។

ចំណែកឯបុរស ប្រហែលជាបារម្ភច្រើនទៅលើបញ្ហាផ្សេង១ ដូចជាបញ្ហាដីធ្លី បញ្ហាប្រព័ន្ធទឹក បច្ចេកទេស រឺជំនាញអភិវឌ្ឍន៍ទៅវិញ ។

តំរូវការជាក់ស្តែងរបស់ស្ត្រីមានភាពច្បាស់លាស់ និងចំពោះមុខភ្លាម១ ដែលទាក់ទងទៅនឹងតំរូវការគ្រួសារ និងកុមារ ។ តំរូវការជាក់ស្តែង របស់បុរសច្រើនតែទាក់ទងទៅនឹងការងារបង្កបង្កើនផល ។ ក្នុងការបំពេញការងារជាក្រុមប្រឹក្សាឃុំ-សង្កាត់ ត្រូវស្គាល់ឱ្យបាននូវតំរូវការទាំងពីរនេះ ដើម្បីធ្វើអោយមានភាពល្អ ប្រសើរឡើងនូវលក្ខខ័ណ្ឌរស់នៅ ហើយនឹងធ្វើការផ្លាស់ប្តូរនូវទំនៀមទំលាប់មិនស្មើគ្នានៃការបែងចែកការងារ រវាងបុរស និងស្ត្រី ។ ហេតុនេះហើយយើងក៏ត្រូវតែមាននូវតំរូវការជាយុទ្ធសាស្ត្រ ទាំងនោះដែរ ។

តំរូវ ការជាយុទ្ធសាស្ត្រ

គឺជាតំរូវការដែលទាក់ទងទៅ នឹងសមត្ថភាពសង្គមរវាងបុរស និងស្ត្រី ។ ការស្គាល់នូវតំរូវការទាំងនេះអាចជួយផ្តល់ចំណាចដល់ស្ត្រីអោយមានឱកាសកាន់តែច្រើនក្នុងការអប់រំក្នុងការទទួលបៀវត្សស្មើគ្នា និងការចូលរួមស្មើគ្នាជាមួយបុរសក្នុងការធ្វើសេចក្តីសំរេច ។

ឧទាហរណ៍ : ការកាត់បន្ថយនូវភាពហិង្សា និងការរំលោភផ្លូវភេទ ការបែងចែកការងារស្មើគ្នាក្នុងការបង្កបង្កើនផល ការផ្តល់អំណាច និងការចូលរួមក្នុងនយោបាយ ព្រមទាំងកិច្ចការសង្គមផ្សេង១ ទៀត ។

៣. ការចូលរួម និងការទទួលបានការប្រើប្រាស់ គ្រប់គ្រងលើធនធាន ៖

ការបង្កបង្កើនផលការងារបន្ទាប់បន្សំ និងការងារសហគមន៍ សុទ្ធតែត្រូវអោយប្រើប្រាស់នូវធនធាន ដូចជា ដីធ្លី ឥណទាន ពត៌មាន ការហ្វឹកហ្វឺន និងពេលវេលា ។ តាមរយៈធនធានទាំងនេះ ប្រជាពលរដ្ឋអាច នឹងទទួលបាននូវផលប្រយោជន៍សំរាប់សហគមន៍ និងគ្រួសាររបស់គេ ។ ក្នុងការធ្វើផែនការ រឺការអនុវត្តន៍ កម្មវិធី យើងគួរតែផ្តល់ឱកាសអោយបានច្រើនដល់ស្ត្រី ដើម្បីអោយគេមានធនធានទាំងនេះព្រមទាំងលើក ទឹកចិត្ត អោយគេចូលរួមក្នុងសកម្មភាពទាំងនេះ ។ ជាពិសេសយើងគួរតែយកចិត្តទុកដាក់ទៅ លើវិសមធម៌ រវាងបុរស និងស្ត្រី ក្នុងការធ្វើ និងត្រួតពិនិត្យលើធនធានដូចជា ក្នុងស្ថានភាពជនបទជាច្រើន ស្ត្រីអាចទទួល នូវចំណែកដីធ្លី ក៏ប៉ុន្តែគាត់ពុំបានត្រួតពិនិត្យលើការប្រើប្រាស់ដីធ្លី ក្នុងនាមខ្លួនឯង ហើយកម្មសិទ្ធិកាន់កាប់ លើដីនោះ ពុំមានដាក់ឈ្មោះខ្លួនជាស្ត្រីភេទនោះទេ ។ មានករណីច្រើនណាស់ដែលសិទ្ធិស្ត្រីត្រូវបានគេរំលោភ ពិសេសពី កម្មសិទ្ធិ កាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិក្នុងគ្រួសារ រឺខ្ចីប្រាក់ឥណទានជាដើម ។

៤. ការបញ្ជ្រាបយេនឌ័រនៅក្នុងកម្មវិធីផ្សេងៗ ៖

ក្រោយពីបានកំណត់ និងយល់នូវគំនិតដែលបានរៀបរាប់ខាងលើនេះ យេនឌ័រតួនាទីយេនឌ័រ តំរូវ ការជាក់ស្តែង និងតំរូវការជាយុទ្ធសាស្ត្រ និង ការត្រួតពិនិត្យលើធនធាន› ជំហានបន្ទាប់គឺត្រូវយកចំណេះ ដឹងទាំងនេះ បញ្ចូលទៅក្នុងកម្មវិធីច្បាស់លាស់ណាមួយ រឺ គំរោងណាមួយដើម្បីបំពេញអោយល្អនូវអ្វីដែល ជាសេចក្តីត្រូវការពិតប្រាកដ សំរាប់បុរស និង ស្ត្រី ។យើងហៅថា ការអនុវត្តន៍នេះ ជាកម្មវិធីវិភាគយេនឌ័រ ។

អ្វីជាវិភាគយេនឌ័រ

វិភាគយេនឌ័រ គឺជាវិធីមួយកំណត់នូវស្ថានភាព និង ប្រមូលផ្តុំនូវពត៌មានចាំបាច់សំរាប់ផែនការអនុវត្ត និង ពិនិត្យតាមដានពីគំរោងកម្មវិធីមួយ ដែលមាន សមធម៌ ចំពោះស្ត្រី និង បុរស ។

គោលបំណងចំបងរបស់វិភាគយេនឌ័រ ប៉ាន់ស្មានតំរូវការយេនឌ័របែបណា ដែលបានឆ្លុះបញ្ចាំងក្នុងកម្មវិធី រឺ គំរោងណាមួយ រឺ សំណូមពរដែលអាចវាស់ស្ទង់នូវកំរិតលើកទឹកចិត្តអោយកាន់តែមានសកម្មភាព ចូលរួមខ្លាំងក្លាឡើងថែមទៀត ព្រមទាំងផលប្រយោជន៍ដែលទទួលបានពីសកម្មភាពទាំងនោះ ។

ដំណាក់កាល នៃការវិភាគយេនឌ័រ :

នៅពេលពិនិត្យកម្មវិធី រឺគំរោងណាមួយអ្នកគួរតែលើកឡើងនូវសំណួរដូចខាងក្រោម :

- អ្វីជាតួនាទីរបស់ស្ត្រី និងតួនាទីរបស់បុរស តួនាទីយេនឌ័រ) ?
- តើអ្វីតំរូវការជាក់ស្តែងរបស់ស្ត្រី ? និងអ្វីជាតំរូវការជាក់ស្តែងរបស់បុរស ?
- តើអ្វីជាយុទ្ធវិធីនៃតំរូវការរបស់ស្ត្រី ? តើកម្មវិធី រឺគំរោងការណ៍បានលើកឡើងនូវតំរូវការជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់ស្ត្រី ដោយរបៀបណា ?
- តើនរណាជាអ្នកធ្វើ និងជាអ្នកត្រួតពិនិត្យលើធនធានកម្មវិធី/គំរោង ថវិកាវគ្គបណ្តុះបណ្តាលពត៌មាន) ?
- អ្នកណាជាអ្នកធ្វើសេចក្តីសំរេចលើធនធានគំរោងទាំងនោះ ? តើមានឱកាសក្នុងការបង្កើននូវតួនាទី ក្នុងការធ្វើសេចក្តីសំរេចរបស់ស្ត្រីដែររឺទេ ?
- តើអ្វីជាមូលហេតុសំខាន់នៃវិសមភាពយេនឌ័រក្នុងសហគមន៍ និង សគ្រួសារ វប្បធម៌ សេដ្ឋកិច្ច ការអប់រំ) ?
- អ្វីទៅដែលត្រូវធ្វើដើម្បីជំរុញសមភាពយេនឌ័រ និងផ្តល់អំណាចដល់ស្ត្រី ?

ចូរចងចាំក្នុងពេលធ្វើវិភាគយេនឌ័រ

- ជំរុញទាំងបុរស និងស្ត្រីក្នុងការស្វែងរកពត៌មានឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់សំរាប់តួនាទីនិងលក្ខខណ្ឌ
- ពិភាក្សាប្តូយោបល់ និងធ្វើការងារជាមួយអង្គការស្ត្រី និងស្ត្រីដឹកនាំក្នុងសហគមន៍
- ត្រូវមានកិច្ចសហការណ៍ និងគាំទ្រពីបុរស ។ ព្យាយាមរកឱកាស និងនិយាយជាមួយ បុរសដើម្បីបង្កើតការយល់ដឹង ។
- ជំរុញពេញទំហឹងនូវកម្មវិធី វីគំរោង សកម្មភាពស្ត្រី និងជាពិសេសក្នុងការ ធ្វើសេចក្តីសំរេច ។
- ចល័ត និងធ្វើការជាមួយនឹងស្ថាប័នមូលដ្ឋាន ។
- រៀបចំអោយបានទៀងទាត់នូវវេទិកាពិភាក្សា និងចែករំលែកបទពិសោធន៍ អំពីយេនឌ័រ ជាពិសេសអំពីលទ្ធផលកម្មវិធី វីគំរោងនានា ។

និយាយរួមការស្គាល់នូវតំរូវការយេនឌ័រ និងការធ្វើអោយប្រសើរឡើងនូវតួនាទីរបស់ស្ត្រី គឺជាការងារ យូរអង្វែង ដែលតម្រូវអោយមានការផ្លាស់ប្តូរនូវអាកប្បកិរិយា និងអត្តចរិតរបស់ស្ត្រី និងបុរស ។ ក្នុងខណៈ នៃការផ្លាស់ប្តូរត្រូវការពេលវេលាមួយចំនួនធ្វើការរួមគ្នា ដើម្បីដោះស្រាយនូវបញ្ហាវិសមភាពរបស់ស្ត្រី ។ ក្នុងតួនាទីជាអ្នកដឹកនាំ ឃុំ-សង្កាត់ អ្នកនឹងមានឱកាសក្នុងការបញ្ចូលយេនឌ័រទៅក្នុងកម្មវិធីវីគំរោងអភិវឌ្ឍន៍ និងធ្វើការយល់ដឹងលើយេនឌ័រ ក្នុងបណ្តាប្រជាពលរដ្ឋ និងសង្គមកាន់តែប្រសើរឡើង ។

៥. យុទ្ធសាស្ត្រ បញ្ជ្រាបយេនឌ័រ

៥.១.គោលដៅ : ពង្រឹងការតស៊ូមតិ និងការបញ្ចុះបញ្ចូលសំរបសំរួលជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាល និងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធនានា ក្នុងការបញ្ជ្រាបយេនឌ័រទៅក្នុងនយោបាយកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងអភិបាលកិច្ចល្អ តាមរយៈគោលដៅនេះ យើងរំពឹងទុកថាអាចនឹងបង្កើនភាពអង់អាចនឹងជំរុញការចូលរួមយ៉ាងសមធម៌ និងសមភាពរបស់ស្ត្រីគ្រប់កំរិតនៃកិច្ចអភិវឌ្ឍន៍ ។ យុទ្ធសាស្ត្រ ខាងលើនេះ មានសមាសភាគសំខាន់១ ដូចខាងក្រោម :

ក/ ការបង្កើនការប្តេជ្ញាចិត្ត និងសមត្ថភាពរបស់ស្ត្រី

ខ/ ការជំរុញ និងការតស៊ូមតិអោយមានគោលការណ៍ជាតិមួយឆ្លើយតបទៅ នឹងការបញ្ជ្រាបយេនឌ័រ

ច/ ការជំរុញ និងគាំទ្រការចូលរួមរបស់ស្ត្រីនៅក្នុងការកសាងផែនការអភិវឌ្ឍន៍ និងអភិបាលកិច្ច នៅគ្រប់កំរិត

ឃ/ គាំទ្រ និងជំរុញអោយមានសកម្មភាព និងសមត្ថភាពសំរាប់ការធ្វើផែនការការត្រួត ពិនិត្យតាមដាន និងវាយតំលៃកម្មវិធី នឹងគំរោងយេនឌ័រ

ង/ គាំទ្រ និងជំរុញការបង្កើនចំណេះដឹងជាសាធារណៈអំពីយេនឌ័រ និងកិច្ចអភិវឌ្ឍន៍

៥.២.សកម្មភាព និង ចំនុចសំខាន់ៗក្នុងការបញ្ជ្រាបយេនឌ័រ

- ជំរុញអោយមានគោលនយោបាយ និងផែនការកម្មវិធីដែលឆ្លើយតបទៅនឹងយេនឌ័រ
- ជំរុញ និងធ្វើសកម្មភាពក្នុងការបណ្តុះបណ្តាលយេនឌ័រ
- បង្កើតយន្តការ និងបណ្តាញការងារយេនឌ័រ

៥.៣. ការបង្កើតភាពអង់អាចរបស់ ស្ត្រីនៅក្នុងកិច្ចអភិវឌ្ឍន៍

- ក្នុងការគ្រប់គ្រង
- ការចូលរួម
- ចំណេះដឹងជាចាំបាច់ ការកើនឡើងនូវសមភាព និងអំណាច
- សុខុមាលភាព
- ការទទួលបាន ឬការប្រើប្រាស់

៥.៤. សកម្មភាពជាអទិភាពសំរាប់គាំទ្រស្ត្រី និងការបញ្ជ្រាបយេនឌ័រតាមរយៈក្រុមប្រឹក្សាឃុំ-សង្កាត់

- បណ្តុះបណ្តាលដល់ ស្ត្រីក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់អំពី :
  - " ស្ត្រី និង អភិបាលកិច្ចល្អ "
  - ស្ត្រីនិងមគ្គទ្ទេសក៍ភាព
  - គោលការណ៍អភិបាលកិច្ចល្អ និងគោលការណ៍ចាត់ចែង
- គាំទ្រ និងជំរុញការបង្កើតបណ្តាញ និងវេទិកាស្ត្រី សំរាប់ការងារយេនឌ័រនៅមូលដ្ឋាន
- សហការជាមួយក្រសួង និងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធដើម្បីជំរុញអោយរៀបចំគោលនយោបាយសំរាប់ ស្ត្រី
- សហការជាមួយអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងការផ្តល់នូវការអប់រំខាងសមត្ថភាពជំនាញសំរាប់ស្ត្រី

ខាងក្រោមនេះជាប្រវត្តិខ្លះៗ ទាក់ទងទៅនឹងស្ត្រី ក្រោមប្រធានបទ :

១. ស្ត្រី ក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ (WID)

២. យេនឌ័រ និងការអភិវឌ្ឍន៍ (GAD)

អង្គការសហប្រជាជាតិបានចាប់ដំណើរនៅឆ្នាំ ១៩៤៥ ប៉ុន្តែនារីអន្តរជាតិ ៨ មីនា ដែលជាលទ្ធផលនៃការតស៊ូរើបំរះរបស់ស្ត្រី ដើម្បីទាមទារសិទ្ធសេរីភាពក្នុងការងារ និងការទទួលបាននូវប្រាក់កំរៃអោយបានស្មើភាពជាមួយបុរស បានចាប់ផ្ដើមតាំងពី ថ្ងៃទី ៨ មិនាឆ្នាំ ១៩១១ មកម្លេះ ។

មុនឆ្នាំ

១៩៧០ : គេយល់ថា ការអភិវឌ្ឍន៍ពុំចាំបាច់មានស្ត្រីទេ

១៩៧០ : តួនាទីស្ត្រីក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច ត្រូវបានកែសំរួល

១៩៧៣ : នៅវ៉ាស៊ីងតោនសហរដ្ឋអាមេរិក គេបញ្ចូលស្ត្រីទៅក្នុងកិច្ចអភិវឌ្ឍន៍ ដែលហៅកាត់ថា (WID)

១៩៧៥ : សន្និសីទអន្តរជាតិបានកំណត់ឆ្នាំអន្តរជាតិរបស់ស្ត្រី និងទសវត្សរបស់ស្ត្រី នៅទីរកុងម៉ិចស៊ិចកូ ដែលមានប្រធានបទបីគឺ អភិវឌ្ឍន៍ សមភាព និងសន្តិភាព ។

១៩៨០ : សន្និសីទពិភពលោករបស់ស្ត្រីសំរាប់ពាក់កណ្ដាលទសវត្សរបស់ស្ត្រីនៅទីក្រុងជ្យូផនេហាងនេ ប្រទេសដាណឺម៉ាក បានធ្វើការត្រួតពិនិត្យលើការអនុវត្តន៍ផែនការសកម្មភាពដែលស្ដីពីសមភាព សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

១៩៨៥ : សន្និសីទស្ត្រីនៅចុងទសវត្សនៅ ណៃរ៉ូបិប្រទេសខេនយ៉ា

១៩៩៥ : សន្និសីទលើកទី ៤ របស់ស្ត្រី នៅក្រុងប៉េកាំងបានលើកឡើងពីកង្វល់របស់ស្ត្រី១២ចំនុចនៅទូទាំងពិភពលោកគឺ: ភាពក្រីក្រ ការអប់រំ សុខភាព បរិស្ថាន វិសមភាពយេនឌ័រ និងភាពរើសអើង ប្រឆាំងនឹងស្ត្រី សិទ្ធិស្ត្រី ការផ្សព្វផ្សាយអំពើហឹង្សាប្រឆាំងនឹងស្ត្រី ផលវិបាកនៃជំលោះអាវុធ រចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយ វិសមភាពក្នុងការធ្វើសេចក្ដីសំរេច និងបញ្ហាកុមារី ។ នៅប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះគេបានគិតគូរឡើងវិញពីយេនឌ័រនិងការអភិវឌ្ឍន៍ ដែលហៅកាត់ថា GAD សមស្របទៅនឹងការរីកចំរើនផ្នែកសមត្ថភាពរបស់បុរស និង ស្ត្រីជាការពិនិត្យឡើងវិញពីទំនាក់ទំនងដែលមិនអាចខ្វះបានរវាងបុរស និងស្ត្រី ដែលចាំបាច់ត្រូវតែពឹងពាក់អាស្រ័យគ្នា និងបំពេញការខ្វះខាតគ្នាទៅវិញទៅមក ព្រោះភេទទាំងពីរមានទស្សនៈបទពិសោធន៍សេចក្ដីត្រូវការ និងផលប្រយោជន៍ដោយឡែកពីគ្នា ។

ហេតុដូចម្តេច ចាំបាច់ត្រូវមានស្ត្រីចូលរួមក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ ?

ព្រោះ :

១. ទិសដៅនៃការអភិវឌ្ឍន៍ គឺលើកស្ទួយជីវភាព កាត់បន្ថយ និងលុបបំបាត់ភាពក្រីក្រ ។ ស្ត្រីគឺជាក្រុមដែលក្រីក្រជាងគេ មានចំនួនច្រើនជាងគេ និងរងនូវសំពាធសង្គមច្រើនជាងគេ ដូច្នេះត្រូវតែចាប់ផ្តើមពីស្ត្រី ។

២. ការងាររបស់ ស្ត្រីពុំទាន់បានទទួលនូវប្រាក់កំរៃ និងតំលៃសមរម្យនៅឡើយ ។

៣. រចនាសម្ព័ន្ធផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច នយោបាយ ដាក់ស្ត្រីអោយស្ថិតនៅក្នុងស្រទាប់ក្រោម ដែលពុំមានតួនាទីជាអ្នកអាចសំរេចបាន ។

៤. មតិយោបល់របស់ស្ត្រីមិនត្រូវបានគេរាប់បញ្ចូលជាអាទិភាព និងអាចគេបំភ្លេចចោល ។

៥. ទស្សនៈសង្គមនៅតែបន្តអោយតំលៃទាបចំពោះស្ត្រីនៅឡើយ ។

៦. ស្ត្រីគឺជាដៃម្ខាងក្នុងចំណោមដៃទាំងពីរក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ បើស្ត្រីមិនបានចូលរួមបានសេចក្តីថា គេពុំទាន់បានប្រើប្រាស់ធនធានមនុស្សដែលមានទាំងអស់ឡើយ ។

ផលប្រយោជន៍យេនឌ័រ

កែប្រែសង្គមដោយសន្តិវិធី | **ជំរុញការអភិវឌ្ឍន៍ដោយស្មើភាព**

- សង្គមកសាងទស្សនៈបែងចែកចំពោះភេទ តែសង្គមអាចកែប្រែបានដោយសារមនុស្ស
- យេនឌ័រ គឺជាមូលដ្ឋានគ្រឹះ និងជាហេតុផលនៃសិទ្ធិមនុស្ស
- គាំទ្រស្ត្រី គឺគាំទ្រការអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ

ប្រសិទ្ធិភាពនៃការធ្វើការងារជាក្រុម

របៀបដឹកនាំឃុំ-សង្កាត់ នៅក្នុងប្រព័ន្ធវិមជ្ឈការមានលក្ខណៈខុសគ្នាដាច់ស្រលះពីរបៀបរបប ដឹកនាំ ឃុំ-សង្កាត់ កាលពីលើកមុន ។ ពោលគឺលើកមុនឃុំ-សង្កាត់ ដឹកនាំដោយមេឃុំ ចៅសង្កាត់តែម្នាក់ឯង រួមជាមួយនិងមន្ត្រីឃុំ-សង្កាត់មួយចំនួនទៀត ដែលកើតឡើងពីការតែងតាំង ។ ប៉ុន្តែបច្ចុប្បន្ននេះឃុំ-សង្កាត់ ត្រូវបានដឹកនាំដោយក្រុមប្រឹក្សាមួយឈ្មោះថា "ក្រុមប្រឹក្សា ឃុំ-សង្កាត់ " ដែលក្រុមប្រឹក្សានេះត្រូវបាន ជ្រើសតាំងឡើងដោយការបោះឆ្នោតពីសំណាក់ប្រជាពលរដ្ឋ ។

មានសុភាសិតមួយនិយាយថា "សាមគ្គី គឺជាកត្តានាំមកនូវជ័យជំនះ " ។ ដូចនេះសួរថា តើការប្រកាន់បក្ខពួកនិន្នាការនយោបាយ ឬគណបក្ស ឬការបែកបាក់ផ្ទៃក្នុង តើជាប្រភពនាំអោយការបំពេញ ការងាររបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ-សង្កាត់បានទទួលជោគជ័យឬទេ ? ។ ការដែលក្រុមប្រឹក្សាឃុំ-សង្កាត់ អាចជ្រើសរើសវិធីមួយដែលធ្វើការងារជាក្រុមដោយគ្មានភាពសៅហ្មងជាមួយគ្នា គឺជំហានដ៏មានប្រសិទ្ធមួយ ដែលអាចជំរុញអោយដំណើរការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ-សង្កាត់ ឈានទៅដល់គោលដៅជោគជ័យ ស្របតាម ទិសដៅដែលបានគ្រោងទុក ។

១. ប្រសិទ្ធិភាពនៃការធ្វើការងារជាក្រុម :

និយមន័យ

ការធ្វើការងារជាក្រុមសំដៅលើការប្រតិបត្តិការងាររួមគ្នារបស់សមាជិកក្រុម ដើម្បីអោយបានសំរេច គោលដៅដែលក្រុមត្រូវការ ។

លក្ខខ័ណ្ឌការងារជាក្រុមរួមមាន :

១. មានគោលដៅរួម

២. មានចំណែករួមក្នុងការធ្វើការងារ

៣. មានទំនាក់ទំនងរវាងគ្នា នឹងគ្នា

៤. មានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរួមគ្នា

៥. មានការសំរេចចិត្តរួមគ្នា

៦. មានផលប្រយោជន៍រួមគ្នា ។

សារៈសំខាន់នៃការធ្វើជាក្រុម

១. មនុស្សមានដែនកំនត់ក្នុងរឿង "ថាមពល" ដូច្នេះការធ្វើការតែឯកឯង រមែងតែងតែបានទទួលលទ្ធិផលដ៏ពិបាកដោយចំពោះការងារធន់ៗ ត្រូវពឹងអាស្រ័យអ្នកដ៏ទៃចូលរួម ។

២. មនុស្សជាភាពបន្ទាប់បន្សំមួយនៅក្នុងសង្គមមិនអាចរស់នៅតែឯងបានឡើយ រមែងអាស្រ័យការពឹង ពាក់គ្នាទៅវិញទៅមក ។

៣. មនុស្សយើងមានការខុសប្លែកគ្នាខាងសតិបញ្ញាចំណេះ និងសមត្ថភាពប្រសិនបើបានរួមគំនិតរួមគ្នាធ្វើ និងជំរុញអោយមានភាពប្រាកដប្រជាជុំវិញខ្លួនថែមទៀងផង ។

៤. លក្ខណៈសង្គមបច្ចុប្បន្ននេះ ចាំបាច់ត្រូវសហការគ្នាធ្វើការងារគ្រប់លំបាកជាន់ថ្នាក់ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាអោយមានប្រសិទ្ធភាពកាន់ខ្លាំងឡើង ។

៥. ការធ្វើការងារជាក្រុមរមែងតែងតែទទួលបាន លទ្ធផលប្រសើរជាងការធ្វើការតែឯង ។

៦. បុគ្គលដែលមានឱកាសចូលរួមធ្វើការជាក្រុម រមែងមានឱកាសរៀនសូត្រពីគ្នា ហើយក៏មានការអភិវឌ្ឍន៏ផងដែរព្រមទាំងនាំអោយមានភាពរីកចំរើនលូតលាស់នោះឆ្ពោះទៅក្រុមការងារផងដែរ ។

កត្តានៃការធ្វើការងារជាក្រុម :

១. អ្នកដឹកនាំក្រុមដ៏ល្អម្នាក់ត្រូវមាន :

- ចំណេះ និងសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់។
- ដឹងមុខនាទី និងការងាររបស់ខ្លួន។
- អាចទាក់ទាញទឹកចិត្តមនុស្សបាន។
- ព្យាយាមធ្វើយ៉ាងណាអោយខ្លួនទាន់សម័យ។
- មានចិត្តទូលាយបើកចំហ។
- ជាគំរូដ៏ល្អ។
- មានវិសាលភាព។
- ស្គាល់កាលៈទេសៈ។

២. សមាជិកដ៏ល្អនៅក្នុងក្រុមត្រូវមាន :

- ស្គាល់មុខនាទីរបស់ខ្លួន។
- គោរពពេលវេលា។

- រក្សារបៀបរៀបរយ ។
- រួមសហការផ្តល់គំនិត ។
- គោរពសិទ្ធិ ផ្តល់កិត្តិយសឱ្យគ្នា ។

៣. វិធី របៀប› ធ្វើការងារជាក្រុមត្រូវមាន :

- ដាក់ផែនការល្អ ។
- ជម្រះរាល់បញ្ហាទាស់ទែងគ្នា ។
- មិនស្វែងរកប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន ផ្ទាល់បុគ្គល› ។
- មានការប្រតិបត្តិ ។

កិច្ចការជាក្រុម

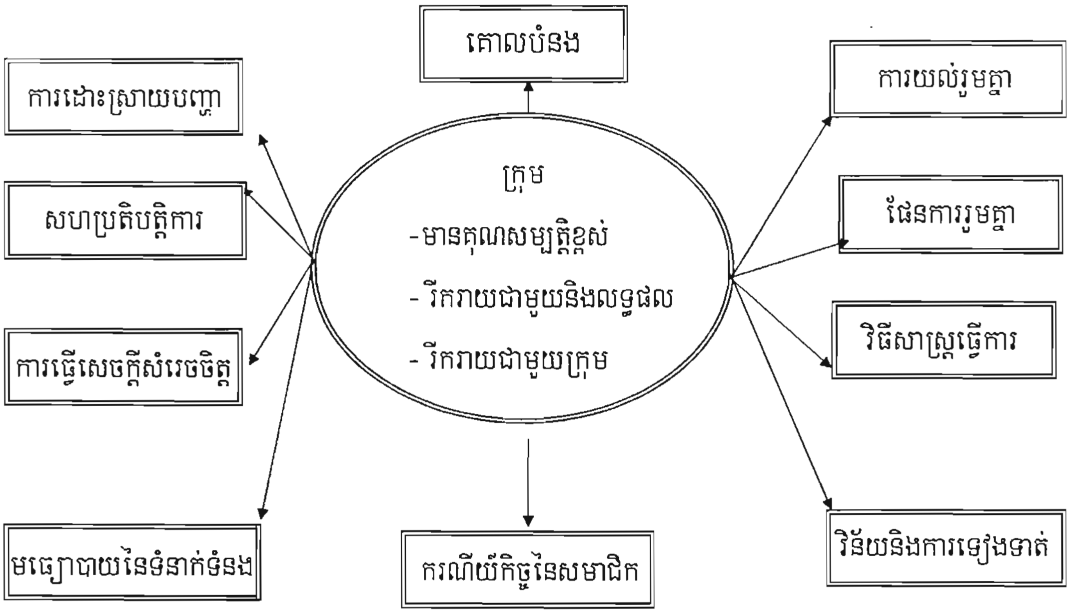

២.ការមិនប្រកាន់និន្នាការនយោបាយ :

ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលឃុំ /សង្កាត់ មាត្រា ៩ ចែងថា : ឃុំ/ សង្កាត់ និមួយៗត្រូវមានក្រុមប្រឹក្សាមួយ ហៅថាក្រុមប្រឹក្សា ឃុំ/សង្កាត់) ។ ក្រុមប្រឹក្សា ឃុំ/សង្កាត់ជាអង្គការតំណាងប្រជាពលរដ្ឋក្នុងឃុំ/សង្កាត់ របស់ខ្លួន និង មានបេសកម្មបំរើផលប្រយោជន៍ទូទៅក្នុង ឃុំ /សង្កាត់ របស់ខ្លួន ។

មាត្រានេះបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់លាស់ ដើម្បីកំណត់ពីអត្តសណ្ឋាណរបស់ឃុំ/សង្កាត់ ។ ដូចនេះមានន័យថាក្រុមប្រឹក្សាឃុំ

- សង្កាត់នឹងពុំមានការភាន់ច្រលំអំពីអត្តសញ្ញាណរបស់ខ្លួនទេ ។ អ្វីដែលក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់គួរចងចាំ ដើម្បីអោយដំណើការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ខ្លួនស្របច្បាប់ និងលិខិតបទដ្ឋានផ្សេងៗនោះ គឺ :

- ក្រុមប្រឹក្សា ឃុំ /សង្កាត់ កើតឡើងពីការបោះឆ្នោតរបស់ប្រជាពលរដ្ឋក្នុងឃុំ /សង្កាត់ របស់ខ្លួនជាអង្គការ តំណាងអោយប្រជាពលរដ្ឋក្នុងឃុំ ,សង្កាត់របស់ខ្លួន និងមានបេសកម្មបំរើផលប្រយោជន៍ ទូទៅក្នុងឃុំ /សង្កាត់ របស់ខ្លួន ។

✧ ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលឃុំ សង្កាត់ មាត្រា១០ ចែងថា " ក្រុមប្រឹក្សា ឃុំ/សង្កាត់ នីមួយៗត្រូវ ជ្រើសរើសឡើងដោយការបោះឆ្នោតដោយប្រជាពលរដ្ឋនៃឃុំ/សង្កាត់ របស់ខ្លួន " ។

តាមរយៈមាត្រានេះ បានបង្ហាញថា អំណាច និងតួនាទីរបស់ក្រុមប្រឹក្សា ឃុំ/សង្កាត់ បានមកដោយសារការបោះឆ្នោតពីប្រជាពលរដ្ឋក្នុងឃុំ /សង្កាត់ នោះមិនមែនដោយសារគណបក្សនយោបាយប្រគល់អោយនោះទេ ។ ការមិនប្រកាន់និន្នាការនយោបាយ គឺជាប្រសិទ្ធិភាពដំបូងដែលអាចនាំអោយក្រុមប្រឹក្សា ឃុំ / សង្កាត់ ធ្វើការប្រកបដោយលទ្ធផលល្អទាំងការគ្រប់គ្រង ក៏ដូចជាការអភិវឌ្ឍន៍ ឃុំ /សង្កាត់ ។ តាមរយៈបទពិសោធន៍ នៃការ ធ្វើការងារជាក្រុម ដែលមានសមាសភាពនយោបាយពីប្រភពផ្សេងគ្នា បានបង្ហាញអោយឃើញថា : ទោះបីជាក្រុម ណាមួយសំបូរដោយបុគ្គលមានបទពិសោធន៍យ៉ាងណាក្តី ក៏ការដឹកនាំនិងការបំពេញការងារពុំសូវមានប្រសិទ្ធិភាព និងជោគជ័យឡើយប្រសិនបើក្រុមណាមួយនោះ **ប្រកាន់និន្នាការនយោបាយរៀងខ្លួន ។**

រូបមន្តដ៏មានសារសំខាន់ដែលអាចរួមចំនែកអោយការគ្រប់គ្រង និងការអភិវឌ្ឍន៍ ឃុំ /សង្កាត ទទួលបាន ជោគជ័យ :

- គោរពច្បាប់និងលិខិតបទដ្ឋាននានា
- ចេះធ្វើការងារជាក្រុម
- ចែករំលែកការទទួលខុសត្រូវ និងមានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការគ្នាល្អ

- ធ្វើខ្លួនអោយក្លាយជាអ្នកតំណាងប្រជាពលរដ្ឋពិតប្រាកដ
- យកផលប្រយោជន៍ប្រជាពលរដ្ឋក្នុងមូលដ្ឋានឃុំ /សង្កាត់ ជាធំ
- មានគំនិតបើកទូលាយអោយមានការចូលរួមពីក្រុមពាក់ព័ន្ធ

✧ ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រង ឃុំ សង្កាត់ មាត្រា ៤១ ចែងថា " រដ្ឋបាលឃុំ /សង្កាត់មានតួនាទី ជំរុញ និងគាំពារអភិបាលកិច្ចល្អ ដោយចាត់ចែងប្រើប្រាសធនធាននានា សំរាប់បំពេញសេចក្តីត្រូវការ ជាមូលដ្ឋាន ក្នុង ឃុំ /សង្កាត់ របស់ខ្លួនបំរើផលប្រយោជន៍ ប្រជាពលរដ្ឋ និង គោរពផលប្រយោជន៍ជាតិស្របតាម គោលការ ទូទៅរបស់រដ្ឋ " ។

៣. ការគោរពតួនាទី ភារកិច្ច និងកិច្ចសហការគ្នា :

ការគោរពតួនាទី និងភារកិច្ច ក៏ដូចជាការគោរពនូវការបែងចែកការទទួលខុសត្រូវចំពោះមុខនាទី និងភារកិច្ច របស់ខ្លួនក៏ជាមធ្យោបាយមួយធ្វើអោយក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ អាចបំពេញការងារមួយដែលមាន ប្រសិទ្ធិភាព និងគុណភាពផងដែរ ។ ប៉ុន្តែការទទួលខុសត្រូវចំពោះមុខនាទីនេះ មិនមានន័យថាក្រុមប្រឹក្សា ម្នាក់ៗ ដែលទទួលការងារនោះក្នុង គ្របខណ្ឌ័ជាកម្មសិទ្ធិផ្តាច់មុខតែឯងមិនអោយនណាចូលរួម ឬក៏ចង់សំរេច យ៉ាងណាបានស្រេចតែចិត្តនោះទេ។ រី ឯ អ្នកស្ថិតនៅក្រៅការទទួលខុសត្រវក៏ដូចគ្នា ពុំមានន័យថាយើងធ្វើ មិនដឹងធ្វើមិនលឺពីការងារ ឬការទទួលខុសត្រូវ របស់អ្នកដ៏ទៃនោះទេ ។ គោលបំណង នៃការបែងចែកមុខ នាទី ភារកិច្ច និងការទទួលខុសត្រូវ គឺដើម្បីកុំអោយបុគ្គលម្នាក់ៗ ធ្វើការជាន់គ្នាលើការងារមួយ ហើយទុក ការងារមួយទៀតនៅទំនេរ ពិសេស ដើម្បីជៀសវាងការ ដណ្តើមការងារធ្វើតែម្នាក់ឯងដោយពុំមានការចូល រួមទទួលខុសត្រូវពីអ្នកពាក់ពន្ធ័ដ៏ទៃ ទៀត ។

ប៉ុន្តែទោះបីជាមានការបែងចែកមុខនាទី ភារកិច្ច និងការទទួលខុសត្រូវរបស់បុគ្គលណាមួយទៅ លើ ការងារអ្វីក៏ដោយ ក៏គប្បីចាំថាអ្នកទទួលខុសត្រូវលើការងារដែលបានប្រគល់នោះ គឺទទួលខុសត្រូវក្នុង នាម ក្រុមប្រឹក្សា ឃុំ ,សង្កាត់ និងដើម្បីបំរើផលប្រយោជន៍ ឃុំ/សង្កាត់ ។

ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ គប្បីចងចាំមាត្រាខ្លះនៃច្បាប់ ស្តីពីការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលឃុំ /សង្កាត់ ដែលមានការ ពាក់ពន្ធ័ទៅនឹងការបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួនដូចតទៅនេះ :

✧ មាត្រា ៥៤ :ចំនុចទី១ចែងថា " ឃុំ ,សង្កាត់ណាដែលមិនបានបំពេញភារកិច្ចដែលច្បាប់បានតម្រូវ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃត្រូវធ្វើអន្តរាគមន៍ ដើម្បីអោយមានការបំពេញភារកិច្ចដែលច្បាប់បានតម្រូវអោយ នោះ ជាបន្ទាន់ " ។

✧ មាត្រា ៥៧ ចែងថា កាលបើ ការធ្វើអន្តរាគមន៍មិនទទួលបានលទ្ធផលចំពោះភារកិច្ចដែលច្បាប់បាន តំរូវណាមួយ ឬ មួយចំនួនអំឡុងពេល ៦ខែ ហើយភារកិច្ចដែលច្បាប់ បានតម្រូវជាទូទៅ ក្រុម ប្រឹក្សា ឃុំ .សង្កាត់ ក៏មិនអាចបំពេញបាន រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃត្រូវសំរេចរំសាយក្រុមប្រឹក្សា ឃុំ/សង្កាត់ ហើយ ធ្វើការបោះឆ្នោតឡើងវិញ " ។

តាមរយៈមាត្រាទាំងពីរខាងលើនេះ បញ្ជាក់ថា ការបំពេញភារកិច្ចរបស់ក្រុមប្រឹក្សា ឃុំ /សង្កាត់ គឺជាការទទួលខុសត្រូវរួម គ្នារបស់ក្រុមប្រឹក្សា ឃុំ /សង្កាត់ ទាំងមូលចំពោះមុខច្បាប់ ។

ដូចនេះមានន័យថា កិច្ចសហប្រតិបត្តការគឺ ជាប្រភពនៃជ័យជំនិះរបស់ក្រុមប្រឹក្សា ឃុំ /សង្កាត់ក្នុង ការគ្រប់គ្រង និងអភិវឌ្ឍន៏មូលដ្ឋានឃុំ សង្កាត់របស់ខ្លួន ។

ការអភិវឌ្ឍន៍ដែលមានការចូលរួមពីប្រជាពលរដ្ឋ

គោលបំណងនិងទិសដៅនៃវិមជ្ឈការ គឺផ្តល់ឱកាសឱ្យប្រជាពលរដ្ឋចូលរួមក្នុងការគ្រប់គ្រង និងអភិវឌ្ឍន៏មូលដ្ឋាន ក៏ដូចជាការកែប្រែជីវភាពរបស់គាត់ដោយផ្ទាល់ ។ ដូចនេះមានន័យថា ប្រសិនបើ គ្មានការចូលរួមពី ប្រជាពលរដ្ឋទេ នោះមានន័យថាប្រទេសយើងពុំមានការអភិវឌ្ឍន៏នយោបាយវិមជ្ឈការទេ ។

កំរិតនៃការចូលរួមរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ក៏ពុំអាចឆ្លុះបញ្ចាំងផងដែរពីកំរិត នៃភាពជោគជ័យនៃការ អភិវឌ្ឍន៏នយោបាយវិមជ្ឈការ ។ ការចូលរួមរបស់ប្រជាពលរដ្ឋក្នុងការអភិវឌ្ឍន៏វិមជ្ឈការ គឺបានបញ្ជាក់ថា ប្រជាពលរដ្ឋបានចូលរួមដោយផ្ទាល់ ក្នុងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្ររបស់ខ្លួនឯង ។

○ ទិសដៅវិមជ្ឈការនិងការគ្រប់គ្រងឃុំ/សង្កាត់មានបីចំនុចធំៗ គឺ:

ក. ផ្តល់ឱកាសឱ្យប្រជាជននៅតាមមូលដ្ឋាន មានឱកាសកាន់តែទូលំទូលាយនៅក្នុងការសំរេចចិត្ត ដែលមាន ផលប៉ះពាល់លើជីវភាពរស់នៅរបស់ពួកគាត់ និងនៅក្នុងការកំណត់អនាគតរបស់ពួកគាត់ ។

ខ. លើកកំពស់លទ្ធិប្រជាធិតេយ្យ អភិបាលកិច្ចល្អ និងគុណភាពនៃជីវភាពរស់នៅ ។

គ. ធានាការអភិវឌ្ឍន៏ប្រកបដោយចីរភាព រួមមានការផ្តល់សេវាជាមូលដ្ឋានផងដែរ ។

ក្នុងមាត្រានៃច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលឃុំ ,សង្កាត់ មាត្រា ២៧ចែងថា " មេឃុំ ចៅសង្កាត់ មានសិទ្ធិ ចាត់តាំងគណៈកម្មាធិការនានា ដើម្បីផ្តល់យោបល និងជួយកិច្ចការនានាតាមការចាំបាច់ " ។ គណៈកម្មាធិការខាងលើនេះ អាចយកសមាជិកណាម្នាក់ក្នុងក្រុមប្រឹក្សាឃុំ ,សង្កាត់ ឱ្យធ្វើជាប្រធានក៏បាន ឬអាចយក ប្រជាពលរដ្ឋដែលមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតម្នាក់ក្នុងឃុំ /សង្កាត់របស់ខ្លួន ក្រៅពីសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំ ជាប្រធាន ក៏បាន ។

ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលឃុំ សង្កាត់ មាត្រា៦៤ ចំនុចទី២ចែងថា " ផែនការអភិវឌ្ឍន៍ឃុំ សង្កាត់ ក៏ត្រូវកំណត់ផងដែរនូវវិធីសាស្ត្រនិង មធ្យោបាយនានា ដើម្បីបង្កលទ្ធភាពឱ្យមានការចូលរួមពីប្រជាពលរដ្ឋ ក្នុង ឃុំ /សង្កាត់របស់ខ្លួន ក្នុងកិច្ចដំណើរការទាំងមូល " ។

បើពិនិត្យទៅលើខ្លឹមសារទាំងពីរ នៃមាត្រាខាងលើនេះ សុទ្ធតែបង្ហាញអោយឃើញនូវការបង្កលក្ខណៈអោយមានការចូលរួមពីប្រជាពលរដ្ឋទាំងក្នុងសកម្មភាពដឹកនាំ ទាំងក្នុងសកម្មភាពកសាងផែនការអភិវឌ្ឍន៍ ឃុំ ,សង្កាត់ ។

១. ផលប្រយោជន៍នៃការចូលរួម

☛ តើផលប្រយោជន៍នៃការចូលរួមមានអ្វីខ្លះ ?

- ប្រជាពលរដ្ឋមានអារម្មណ៍ទទួលខុសត្រូវកាន់តែច្រើនឡើង ចំពោះគំរោងនានាក្នុងមូលដ្ឋានរបស់ខ្លួន នៅពេលដែលពួកគេមានការពាក់ពន្ធ័ នៅក្នុងការសំរេចចិត្តអនុវត្ត និងពិនិត្យតាមដាន និងវាយតំលៃ សកម្មភាពអភិវឌ្ឍន៍ទាំងឡាយ ។
- ការចូលរួមធានាអោយបានថា គំរោងនានាពិតជាបានឆ្លើយតបនឹងផលប្រយោជន៍ និងតម្រូវការរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ដែលជាហេតុធ្វើឱ្យគំរោងនេះទទួលជោគជ័យកាន់តែច្រើនឡើងថែមទៀត ។
- ការចូលរួមកាន់តែធ្វើឱ្យប្រជាពលរដ្ឋកាន់តែឯករាជ្យពីជំនួយខាងក្រៅ ដោយសារប្រជា-ពលរដ្ឋចាប់ ផ្តើមគិតគូ ដើម្បីស្វែងរកដំណោះស្រាយចំពោះបញ្ហារបស់ខ្លួនហើយផ្តួចផ្តើមចាត់វិធានការ ។

- ការចូលរួមគាំទ្រកិច្ចប្រឹងប្រែងដើម្បីកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ពីព្រោះជនក្រីក្របានចូលរួមផងដែរ ។
- ការចូលរួមនឹងជួយក្រុមប្រឹក្សាឃុំ /សង្កាត់ផងដែរ ក្នុងការប្រើប្រាស់ធនធានរបស់ខ្លួនឱ្យកាន់តែមានប្រ សិទ្ធិភាព ។

២. ការជំរុញការចូលរួមរបស់សាធារណៈជន

តើការជំរុញការចូលរួមរបស់សាធារណៈជន អាចធ្វើឡើងតាមវិធីណាខ្លះ ?

- នៅក្នុងអង្គប្រជុំក្នុងភូមិ ប្រជាពលរដ្ឋមានឱ្យកាសពិភាក្សាអំពីតំរូវការ និងផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ។ ក្រុមប្រឹក្សា ត្រូវធានាឱ្យបានថា ប្រជាពលរដ្ឋនៅគ្រប់ផ្នែកទាំងអស់ក៏ដូចជាស្ត្រី បុរស អ្នកមាន អ្នកក្រ បាន ចូលរួមក្នុងកិច្ចពិភាក្សានេះ ។
- អង្គការសង្គមស៊ីវិល អាចរួមចំនែក ចំពោះការរៀបចំផែនការអភិវឌ្ឍន៍ និងកម្មវិធីវិនិយោគដោយ ធ្វើជាតំណាងអោយផលប្រយោជន៍របស់សហគមន៍មូលដ្ឋាន និងក្រុមប្រជាពលរដ្ឋជាក់លាក់ ដូចជាជនក្រីក្រ ស្ត្រី និងជនជាតិភាគតិច ។
- អង្គការសង្គមស៊ីវិល អាចផ្តល់ចំណេះដឹង និងមតិរបស់ខ្លួនសំរាប់រៀបចំផែនការអភិវឌ្ឍន៍ ។
- សាធារណៈជនមានឱកាសផ្តល់មតិ យោបល់ចំពោះផែនការអភិវឌ្ឍន៍ ។
- ប្រជាពលរដ្ឋត្រូវចូលរួមនៅក្នុងការត្រួតពិនិត្យការអនុវឌ្ឍន៍ផែនការអភិវឌ្ឍន៍ ។
- ការចុះទៅធ្វើការប្រាស្រ័យទាក់
- ការចុះទៅធ្វើការប្រាស្រ័យទាក់ទងដោយផ្ទាល់ជាមួយប្រជាពលរដ្ឋមូលដ្ឋាន ។

សំនួរពិភាក្សា

១. ដើម្បីអោយមានសមភាពផ្នែកយេនឌ័រក្នុងសង្គមជាតិ តើយើងគួរធ្វើដូចម្តេច ?

២. ដើម្បីកាត់បន្ថយអំពើហិង្សា តើយើងគួរធ្វើដូចម្តេច ?

៣. ចូរនិយាយពីតួនាទី បុរស និងស្ត្រីក្នុងគ្រួសារ

ឯកសារយោង

១. វិមជ្ឈការ និងការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលឃុំ -សង្កាត់ របស់គណៈកម្មាធិការជាតិ គាំទ្រ ឃុំ .សង្កាត់

២. អភិបាលកិច្ចល្អរបស់នាយកដ្ឋានរដ្ឋបាល ក្រសួងមហាផ្ទៃ

៣. ឯកសារបណ្តុះបណ្តាលរបស់អង្គការចំរើនស្ត្រី

៤. តើអ្វីខ្លះដែលលោកអ្នកចង់ដឹងអំពីវិមជ្ឈការ និងការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលឃុំ /សង្កាត់ នៅកម្ពុជា របស់គណៈកម្មាធិការជាតិ គាំទ្រ ឃុំ /សង្កាត់

៥. ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលឃុំ សង្កាត់